

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

En kriminell livsstil från insidan

**En kvalitativ intervjustudie om före detta kriminellas
upplevelser och erfarenheter av en kriminell livsstil**

Kevin Wallin & Johan Ståleberg

Kandidatuppsats SOPA63

Aktuell termin: VT18

Handledare: Jan Magnusson

Author: Kevin Wallin & Johan Ståleberg

Title: A criminal lifestyle from within

Supervisor: Jan Magnusson

Assessor: Niklas Westberg

ABSTRACT

The aim of this study was to create an understanding of earlier offenders. Specifically the aim has been to examine the life of offenders from their childhood to today on how they see themselves on their earlier criminal life. The selection of people who participated in the study was people who previously had a criminal lifestyle. We have taken a qualitative approach on our study, that have included five semi-structured interviews. The participants were selected by ourselves from an organization that works with rehabilitating ex-criminals. Theoretical perspectives have broadened our understanding of offenders own experiences. We found out that social bonds have a huge impact on why people engage in a criminal lifestyle. This when bonds were loose to parents, conventional activities, school and the society during childhood. Also the intercourse with friends have had an impact since our participants committed crimes in a group. We found that substance abuse had close correlations with a criminal lifestyle. We also found that when people wanted to get out of their criminal lifestyle, they all had their social bonds strengthened to the society through family and self-help groups.

Key words: Offenders, deviance, social bonds, criminal lifestyle

Innehåll

1. Problemformulering, syfte och frågeställning	4
1.1 Problemformulering	4
1.2 Syfte	6
1.3 Frågeställning	6
2. Tidigare forskning.....	7
2.1 Litteratursökning.....	7
2.2 Vägen till ett kriminellt liv.....	7
2.3 Missbruk i relation till kriminalitet.....	9
2.4 Vägen ur ett kriminellt liv.....	10
3. Teori	12
3.1 Begrepp inom sociala band.....	12
4. Metod.....	16
4.1 Val av metod	16
4.2 Metodens förtjänster och begränsningar	16
4.3 Urval, undersökningspopulation.....	18
4.3.1 Intervjupersoner	19
4.4 Metodens tillförlitlighet	20
4.5 Bearbetning och analys.....	22
4.6 Etiska överväganden	25
4.7 Arbetsfördelning	27
5. Analys och resultat.....	28
5.1 Relationer.....	28
5.1.1 Föräldrar.....	28
5.1.2 Umgänge	31
5.2 Okonventionella aktiviteter	33
5.2.1 Fritidsintressen.....	33
5.2.2. Missbruk av narkotika	34
5.3 Åtaganden.....	36
5.3.1 Skola och arbete.....	36
5.3.2 Valet att lämna kriminaliteten	38
6. Diskussion	43
Referenser.....	46
Bilaga 1 - Informationsbrev.....	49

Bilaga 2 - Intervjuguide 50

1. Problemformulering, syfte och frågeställning

1.1 Problemformulering

År 2017 anmäldes cirka 1.51 miljoner brott i Sverige vilket är en ökning på 4710 brott från föregående år (Brå 2018). Brottsförebyggande rådet har gjort undersökningar som visar på att en liten andel individer, cirka 5% av de individer som begår brott, står för ungefär hälften av de brott som begås. Dessa individer består i stor utsträckning av individer som har utvecklat en kriminell livsstil (Brå 2001).

En kriminell livsstil grundar sig oftast i ett tidigt stadiet av livet (Farrington, Piquero och Ttofi 2016). Detta beror på olika typer av orsaker som att ungdomen inte känner tillit till sina föräldrar. Farrington, Piquero och Ttofi (2016) har även kommit fram till att kriminella handlingar ligger till grund av att hemförhållandena är sämre med låga inkomster, låg socioekonomisk status och svaga sociala band till föräldrarna. Brottsförebyggande rådet (Brå 2009) skriver att det finns faktorer som påverkar ungdomar till att begå kriminella handlingar. Desto mer riskfaktorer, desto större är risken att brott kommer begås. Faktorer utöver det som tagits upp ovan är sådana som uppfostran, kamrater, skolmisslyckande och sociala färdigheter.

Kriminalitet leder till olika typer av sociala problem. Det medför flera olika skadliga konsekvenser för den kriminelle individen i samhället. Vid en kriminell livsstil ökar risken markant till utanförskap till studier och arbete när personen blir äldre, detta medför ett hinder att kunna försörja sig själv (Socialstyrelsen 2013). Kriminella är en utsatt grupp när det kommer till aspekter som hälsa. Individer som lever en kriminell livsstil har större risk att begå självmord jämfört med personer utan lagföringsbeslut, större risk att hamna i missbruk, samt att bli utsatta för våld (ibid).

När en kriminell individ lämnar det kriminella livet kommer individen att stå inför utmaningar i samhället när denne ska anpassa sig till de normer och strukturer som finns. Detta innebär ett behov av stöd- och vårdinsatser (Brå, 2012). Det finns flera olika problematiska faktorer som påverkar den tidigare kriminelle. Det är faktorer som att individen kan ha en svag anknytning till arbetsmarknad, låg utbildningsnivå,

försörjningsproblem, oordnad boendesituation och ekonomiska skulder när personen väljer att lämna det kriminella livet. Därmed behöver individen hjälp för att kunna återanpassa sig in i samhället igen.

Ett sätt att tolka och förstå kriminaliteten och vad som får en individ att begå kriminella handlingar är teorin om sociala band. Teorin om sociala band är en kontrollteori som menar på att en individ är konventionell så länge dennes sociala band till samhället är starka, blir dessa band svaga eller obefintliga riskerar en individ att begå kriminella handlingar (Hirschi 2002). Hirschi (ibid) menar på att individer i regel agerar enligt samhällets normer och regler samt ser på kriminalitet som något som är fel, det vill säga att de har starka sociala band till samhället, detta gör kriminella till en minoritet i samhället.

För att kunna förstå hur ett kriminellt beteende utvecklas till en livsstil behöver vi förstå vad som händer under uppväxten hos individer beskriver Liem och Richardsson (2014). Med detta sagt behöver vi kunna se den struktur som individer växte upp i angående hur individen uppfattar hur sin egen tillvaro varit under uppväxten. Detta sker med hjälp av att individerna delar med sig av de erfarenheter och upplevelser de har enligt sina egna föreställningar som dem har från sin uppväxt (Liem och Richardsson 2014; Lois Presser 2010).

Eftersom vi är intresserade av en bred förståelse gällande de tankegångar som tidigare kriminella haft är berättelser en viktig del av vårt arbete. Detta genom att få prata fritt om de erfarenheter och upplevelser som personerna känt (Liem och Richardsson 2014). För att finna individer med erfarenhet av en kriminell livsstil har vi sökt våra respondenter från organisationen KRIS (Kriminellas revansch i samhället).

Det har forskats mycket om vad som leder en individ till en kriminell livsstil utifrån en kvantitativ ansats men vi ser bristande forskning där respondenter själva får berätta om sina upplevelser. Vi ser även bristande forskning där individer själva får berätta fritt om att lämna en kriminell livsstil.

1.2 Syfte

Syftet med denna studie är att analysera före detta kriminellas upplevelser om deras tidigare kriminella liv. Vi vill även analysera vilken annan problematik som före detta kriminella har upplevt utöver deras tidigare kriminella livsstil. Vi vill med detta skapa en ökad förståelse för före detta kriminellas upplevelser kring sin tidigare kriminella livsstil, samt även kring den problematik de upplevt utöver kriminaliteten.

1.3 Frågeställning

- 1 - Hur beskriver en före detta kriminella sin introduktion till en kriminell livsstil?
- 2 - Hur beskriver en före detta kriminella processen vid att lämna sin kriminella livsstil?
- 3 - Hur upplever före detta kriminella annan problematik utöver kriminaliteten?

2. Tidigare forskning

I detta avsnitt kommer vi presentera den forskning som finns med relevans för vår studie och bäst kan besvara frågeställningarna studien har. Missbruk har valts ut som tidigare forskning då vi uppmärksammade att det fanns likheter där missbruk korrelerade med kriminalitet.

2.1 Litteratursökning

Vi har sökt efter relevanta artiklar på LUBSearch, sökord vi har använt oss utav är: crime desist, criminal desistance, criminal lifestyle, crime persist, criminal persistence, substance abuse criminal, criminal behavior och deviant leisure.

2.2 Vägen till ett kriminellt liv

Det finns flera studier som undersöker potentiella risk- och skyddsfaktorer för barn och ungdomar gällande en framtida kriminell identitet. Nedan kommer vi att ta upp en del studier där forskare presenterar deras resultat i vad som förorsakar kriminellt beteende.

För att ett barn inte ska utveckla ett kriminellt beteende som vuxen är de två viktigaste förutsättningarna tillit och omsorg skriver Schroeder, Giordao och Cerkovich (2010). Genom att barnet får ett tidigt samspel med sin omgivning kommer barnet utvecklas bättre. För att detta ska kunna ske behöver barnet få en trygg uppväxt, barnet känner sig tryggt när denne känner tillhörighet till en grupp. Med grupptillhörighet kan barnet skapa en identitet (ibid).

En av de viktigaste faktorerna för att ett kriminellt beteende inte ska utvecklas är att ett barn ska kunna känna tillit till de som står närmast. I början av uppväxten är det föräldrarna som står närmast barnet men detta avtar mer och mer under uppväxten. Ju äldre barnet blir kommer barnet i större utsträckning att påverkas av sin omgivning när hen skaffar vänner. Även händelser som händer under barnets uppväxt påverkar barnet när det blir äldre. Individerna förklarade det som att de vill göra något gott för samhället och att deras identitet hade förändrats jämfört med hur den var under deras kriminella tid.

När det gäller banden till föräldrarna har Schroeder, Giordao och Cerkovich (2010) i sin studie kommit fram till hur viktiga banden är. Det visade sig att om banden till föräldrarna var starka från ungdomen ökade detta motståndet för brottslighet avsevärt, detta jämfört med

om barnet inte kände tillit och trygghet vilket skulle ge en negativ självbild för ungdomen som medför större risk att utföra brottsliga handlingar. Något annat som minskade risken för att göra ett motstånd till kriminella handlingar var om ungdomen kände ilska och/eller depressioner i sin omgivning. Detta var på grund av att ungdomarna inte kände någon typ av tillit. Finns inte tilliten till föräldrarna ökar därmed riskerna för att ungdomen kommer att begå kriminella handlingar under sin uppväxt. Farrington, Ttofi och Piquero (2016) kom i sin studie fram till att ungdomar som växer upp i familjer med en mamma som jobbar heltid, hög familjeinkomst, hög status på bostadsområde, fint bostadsområde, låg föräldrapenning, föräldrar med attityd emot anti-socialt beteende, liten familjestorlek och föräldrar som värderar utbildning högt har mindre risk att börja begå kriminella handlingar.

Craig, Piquero, Farrington och Ttofi (2017) skriver att ungdomar sällan börjar begå brott ensamma utan oftast gör det i grupp av det resultat de fått fram i sin studie. Detta beror oftast på att människor som har ett avvikande beteende börjar umgås med varandra i grupp och därigenom börjar de begå kriminella handlingar.

Vi fann att tidigare forskning om individers fritid kopplade till kriminalitet var mycket bristande. I en artikel skriven av Smith och Raymen (2018) diskuterades begreppet fritid och vad som får en fritidsaktivitet att uppfattas som avvikande. Artikeln var skriven i Storbritannien där brottsligheten har minskat, Smith och Raymen såg en parallell till minskade fritidsaktiviteter som leder till skador på människor eller objekt samt fritidsaktiviteter som direkt korrelerar med kriminalitet. Smith och Raymen (2018) delgav hur en ser på fritidsaktiviteter beror på normer i samhället samt en individs kulturella tillhörighet. Vidare delgav Smith och Raymen att vad som accepteras som traditionsenliga fritidsaktiviteter ökar i grad med att våld blir mer normaliserat. Aktiviteter som parkour, skateboardåkning och "dra runt på stan" ligger i en gråzon där de inte direkt innebär kriminalitet men bär en stark koppling till risktagande och avvikande identitetsutveckling. Detta medför en respons från samhället som liknar den vid kriminalitet även då aktiviteten i sig kan anses helt oskadlig och laglig. Risktagande aktiviteter har en stark koppling till kriminalitet då forskning belyser koppling mellan kriminalitet och spänningssökande (ibid)

2.3 Missbruk i relation till kriminalitet

Forskare har sedan uppkomsten av kriminologin sökt efter gemensamma nämnare mellan kriminella individer, vad som karaktäriserar en kriminell individ och hur denne samspelar med sin omgivning. Nedan kommer vi att presentera tidigare forskning där samband mellan missbruk och kriminalitet undersöks.

En faktor som i många fall anses ha starka kopplingar till kriminalitet är missbruk av drogklassade substanser. I en studie av Gori et al. (2017) undersöktes 263 drogberoende individer varav 206 visade sig ha ett kriminellt förflutet (ca 29% av dessa har drogrelaterad kriminalitet). Syftet med studien var att undersöka skillnader i den psykologiska profilen mellan missbrukande individer och missbrukande individer med ett kriminellt förflutet. Gori et al. (ibid) kom fram till att det fanns klara skillnader mellan individerna beroende på om de har ett kriminellt förflutet eller ej. Missbrukande individer med ett kriminellt förflutet framstod som mer utsatta i samhället, visade i större utsträckning på symptom av dålig självkontroll och psykopati samt visade i mindre utsträckning drag av en beroende-personlighetstyp. Gruppen med ett kriminellt förflutet visade på en tendens att se omvärlden som offensiv, de tenderade även att sätta skulden för sina problem utanför sig själva. Utöver detta visade sig gruppen med ett kriminellt förflutet att i mindre utsträckning vara oroliga och i större utsträckning mer risktagande i sitt beteende (ibid).

I en annan studie av Walters (2012) undersöktes 2877 manliga amerikanska fångar. Syftet med studien var att se samband mellan tidigare droganvändning och kriminellt tänkande samt även återfall. De tankesätten som undersöktes var kriminellt tänkande före det att brott begåtts samt då brott begås (ibid). Droganvändningen i urvalet var stort och Walters (2012) refererar till Karberg & James 2005, Mumola & Karberg 2006, Office of National Drug Control Policy, 2011) presenterade amerikanska undersökningar där andelen intagna som har haft en tidigare användning av droger ligger mellan 50-80%. Walters (2012) kom i sin studie fram till att det fanns ett samband mellan kriminellt tänkande vid brott och tidigare droganvändning men inte ett samband mellan kriminellt tänkande före brott och tidigare droganvändning. Walters delgav möjligheten att tidigare droganvändning kan förstärka impulsiviteten och oansvarigheten hos kriminella individer (ibid).

2.4 Vägen ur ett kriminellt liv

Likt orsaker till kriminalitet finns det ett flertal studier som undersöker vad som får en individ att lämna sitt kriminella liv bakom sig och hur de gjorde detta. Nedan kommer vi att ta upp studier som undersöker individers väg ut ur kriminalitet.

Amemiya, Kieta & Monahan (2017) genomförde en studie där de kom fram till några viktiga teman när tidigare kriminella reflekterade om varför de lämnade det kriminella livet bakom sig. Ett viktigt tema som det handlar om är psykologisk omorientering. I Amemiya, Kieta & Monahan (2017) studie visade det sig att psykologisk omorientering var det vanligaste temat när de tidigare kriminella pratade om varför de ville lämna den kriminella livsstilen bakom sig. Personerna hade fått ett ökat självförtroende och mer självkontroll att vilja förändras för att byta livsstil. Grommon & Rydberg (2018) kom i sin studie fram till att när en person fått tillbaka sin självkontroll kan person behärska sig mer i sina handlingar, individen har fått en annan kontroll över livet än vad den tidigare hade. De som tidigare varit kriminella och hade fått en självkontroll såg två tydliga skillnader på sitt liv, den ena var att de kände sig som en vanlig person i samhället genom att vara god samt kände sig avskild från den kriminella bakgrund individen kom ifrån. Den andra skillnaden var att under tiden individerna höll på att bli fria från sina brott, hade den problematiska sidan av personligheten ändrats eller var i process för att ändra sitt beteende.

Något som är viktigt när den kriminelle lämnar sitt kriminella liv är att individen har andra individer i sin omgivning som finns där som stöd. Det kan vara individer som är den kriminelles respektive, familj eller professionella socialarbetare. Dessa individer brukar även vara en motivation till varför individer klarar sig att avstå från brott, en motivation är att de inte vill svika dem (Amemiya, Kieta & Monahan 2017; McMahan och Jump 2018). Eftersom att individen vet att sina tidigare brott kan ha orsakat skada för individerna som finns i omgivningen är det inget som hen vill orsaka igen. Grommon & Rydberg (2018) skriver att individer tycker att det är viktigt att känna sig behövda, vid dessa fall kan det då vara positivt för en individ att återuppta och stärka banden till tidigare familjemedlemmar som kan finnas där som stöd i vägen ur kriminalitet. Individer hittar olika sätt att känna sig behövda och utöver att individens familj är motivationen, finns exempelvis självhjälpsgrupper som hjälper individen ur kriminalitet.

En annan viktig faktor är att den kriminelle lämnar sitt tidigare umgänge (Amemiya, Kieta & Monahan 2017). Amemiya, Kieta & Monahan (2017) skriver att enligt deras utsagor är det många som har svårt att lämna sitt tidigare umgänge eftersom att de kan ha känt varandra under en stor del av sina liv. Detta gör även att de i vissa fall inte har några andra umgängen vilket kan innebära en rädsla för att bli ensam då individen bryter upp med umgänget. Individer vill gärna ha kvar sitt umgänge så länge de inte hamnar i situationer som gör att de bryter lagen. Grommon & Rydberg (2018) skriver att om en individ lämnar sitt tidigare umgänge hjälper detta att främja skapandet av en ny identitet som individen behöver vid processen att avsluta sina tidigare negativa handlingar. Individen har då börjat tänka på sig själv om vad som är det bästa för framtiden, istället för att tänka på inflytandet från andra individer som individen umgåtts med tidigare i livet. Detta ger då individen en chans att bygga upp sin egen framtid för att återigen bli en del av samhället.

3. Teori

Vi har under studiens gång arbetat induktivt vid valet av teori vilket medförde att vi valde vår teori efter att ha samlat in vår empiri. Empirin blev således en grund för oss i valet av teori, utefter vad vi ansåg vara intressanta teman i vår empiri har vi i vår studie valt att använda oss av *teorin om sociala band*.

Då vi i utformningen av intervjufrågorna har sökt efter svar på hur kriminaliteten har korrelerat med individens liv gällande exempelvis: skola, arbete, relationer till umgänge och familj. Dessa frågor går väl in i teorin om sociala band och då teorin grundar sig i tanken om en individs rationella tänkande anser vi att den lämpar sig åt en kvalitativ studie där respondenter berättar om sina upplevelser och hur de reflekterade inför sina val.

Vi anser att teorin om sociala band kan hjälpa oss förstå respondenternas berättelser och således gynna vårt syfte. I avsnittet nedanför kommer vi beskriva teorins innebörd, utgångspunkter och begrepp vi valt använda oss av i vår analys.

3.1 Begrepp inom sociala band

Teorin om sociala band är en kontrollteori som först myntades av Travis Hirschi 1969. Hirschi (2002, s. 3) beskriver att kontrollteorier bygger på tanken att en individ är fri att begå kriminella handlingar först när dennes band till ett konventionellt samhälle bryts. Brutna band till samhället innebär automatiskt inte kriminalitet utan snarare att möjligheten för en individ att begå kriminella handlingar finns (Hirschi 2002). Hirschi (2002, s. 47) definierar kriminalitet som handlingar, vilka kan förväntas resultera i påföljder från samhällets verkställande instanser. När Hirschi (2002) talar om begreppet konventionell syftar han till lagenlig samt enligt de lagenliga normer som finns i samhället. Hirschi (2002) betonar att konventionell inte nödvändigtvis innebär ett motsatsord till kriminalitet.

För att förstå de olika sociala band en individ har till samhället särskiljer Hirschi (2002) fyra stycken element: anknytning, åtaganden, delaktighet och övertygelse. Inom dessa element förklarar Hirschi hur starka band ser ut samt hur de sociala banden kan brytas. Hirschi (2002)

delger att de sociala band en individ besitter beror på medvetenhet och självkontroll snarare än en del av individens personlighet.

Begrepp:

1. *Anknytning*

De sociala banden inom anknytning handlar om vilka relationer en individ har i det vardagliga livet med konventionella personer inom familjen, i skolan eller i umgänget (Hirschi 2002).

Hirschi (2002) menar på att individer påverkas av andras åsikter vilket medför att kriminella attityder i individens omgivning kan komma att påverka individen i fråga. Ju starkare band en individ har till konventionella personer desto mer opåverkad blir denne av yttre kriminella influenser. Redan vid en tidig ålder påverkas barnen av de sociala banden till föräldrarna. Saknas en stark anknytning till föräldrarna kommer barnet istället att se till sina egna intressen, ju svagare banden är och ju mindre tillit barnet har till sina föräldrar desto mer kommer barnets egna intressen att styra (ibid). Vidare förklarar Hirschi att om en individ har svaga/obefintliga relationer i sin anknytning, eller inte bryr sig om andras åsikter, är inte denna individ bunden till de normer som finns och är därmed fri att avvika genom kriminella handlingar. En stark anknytning karaktäriseras av att barnet litar på sina föräldrar samt att barnet bryr sig om sina föräldrars åsikter (ibid).

Hirschi (2002) skriver om hur relationen till umgänge utanför familjen påverkar en ung individ, unga individer söker inte enbart bekräftelse av sina föräldrar utan även av sitt umgänge. Hirschi (2002) delger att kriminella grupperingar i regel inte är intima men att de umgås i väldigt stor omfattning med stora inslag av respekt. Vidare berättar Hirschi att desto mer kriminalitet det är i ett umgänge desto kallare blir relationerna inom gruppen (ibid). Hirschi (2002) menar inte på att individer direkt tar efter kriminellt beteende från vänner utan snarare formar det som en följd utav att individen värderar sina relationer till vänner högre än sin egen personliga framgång och/eller att individen genom sina starka relationer med umgänge får en svagare relation till andra konventionella personer. Starka band till andra element kan skydda individen från dessa influenser (ibid).

Hirschi (2002) skriver att det är mycket ovanligt för individer med starka sociala band att bli vän med kriminella individer, likväl som det är ovanligt för kriminella grupper att rekrytera individer med starka sociala band. Skulle något av detta hända är det mycket ovanligt att individen med starka sociala band skulle begå kriminella handlingar. Vidare menar Hirschi på att styrkan i de sociala band en individ har till samhället påverkar valet av vänner och inte tvärtom. Individer får ofta vänner som matchar deras attityder (ibid).

2. Åtaganden

De sociala banden inom åtaganden avser hur individen klarar olika typer av livsmål i livet som överensstämmer med samhällsordningen. Det kan vara att införskaffa sig en utbildning, ett arbete eller strävan efter ett hederligt liv (Hirschi 2002).

Hirschi (2002) menar på att den stora drivkraften bakom starka band inom åtagande är rädslan för att förlora konventionella åstadkommanden. En individ med exempelvis en anställning riskerar att förlora denna om denne skulle begå kriminella handlingar. Ju fler konventionella åtaganden en individ har desto mer har den individen att förlora och är med det mindre angelägen till ett risktagande och lagöverträdande agerande (ibid). Gällande åtaganden finns det enligt Hirschi (2002 refererar till Becker), med andra intressen i åtanke, ett val hos individen att hålla sig till åtagandet, det vill säga att inte begå kriminella handlingar.

Hirschi (2002 refererar till Becker) beskriver en individ med konventionella åtaganden som: En individ som befinner sig i en position där denne har möjligheten att välja olika handlingar, i relation till en viss handlingslinje, som i sig har konsekvenser för andra intressen. Individens egna handlingar har lett individen till denna positionen. Individen är medveten om att olika handlingar utöver åtaganden har konsekvenser som kan påverka åtaganden.

3. Delaktighet

De sociala banden inom delaktighet avser i vilken utsträckning som en individ engagerar sig i konventionella aktiviteter, exempelvis skola, föreningsaktiviteter och arbete (Hirschi 2002).

Hirschi (2002, s.21) skriver "*Many persons undoubtedly owe a life of virtue to a lack of opportunity to do otherwise.*" med vilket han menar att många personer lever ett konventionellt liv till följd av att de inte fått möjligheten till att leva det på ett annat sätt.

Hirschi (2002) berättar om hur tiden är en begränsad resurs för människor och genom att fylla ut sin tid med konventionella aktiviteter hinner en individ helt enkelt inte med att begå kriminella handlingar. Hirschi menar på att en individ engagerad i en konventionell aktivitet har tankarna riktade dit och inte mot kriminalitet. Vidare skriver Hirschi (2002) om hur ungdomar befinner sig i ett limbo mellan tidigare kontroll från föräldrar och en ansvarstagande integration till samhället där "ungdomars fritid" är en stor riskfaktor för kriminalitet.

4. Övertygelse

De sociala banden inom övertygelse avser den motivation en individ har att följa en norm eller lagstiftning (Hirschi 2002). Vilket innebär en positiv syn gentemot lagstiftningar, olika myndigheter samt en negativ inställning gentemot kriminalitet och missbruk.

Hirschi (2002) delger att människan på något sätt i sin uppväxt har integrerats i det normsystem som finns i samhället och med det är medveten om vad som är rätt och vad som är fel. En individ kan efter att ha förlorat motivation till att följa en norm eller lagstiftning neutralisera värdet i en felaktig handling eller förminska betydelsen av handlingen till enkla ord genom rationaliserat tänkande. Individen behöver använda en teknik för att få bort värdet i en handling som denne vet är fel då individer i regel inte agerar mot sina egna värderingar. Neutraliseringen motiveras inte av individens vilja till att bryta mot en norm utan skapas istället utifrån att individen inte anser sig behöva följa en norm (ibid).

Alla dessa fyra begrepp är relaterade till varandra, en individ med starka sociala band till ett element kommer i regel ha starka band till de andra och vice versa (Hirschi 2002). Exempelvis är individer med stark anknytning till konventionella personer i regel engagerade i konventionella aktiviteter.

4. Metod

4.1 Val av metod

Vi valde att använda oss utav en kvalitativ metod. Kvalitativ forskning uppvisar en interpretativistisk kunskapsteoretisk ståndpunkt vilket innebär att fokus i kvalitativ forskning ligger på att skapa en förståelse av en social verklighet utifrån hur de delaktiga individerna tolkar verkligheten (Bryman 2011). Då vi i våra frågeställningar intresserar oss för individers subjektiva verklighet anser vi att en kvalitativ ansats gynnar oss.

Bryman (2011) skriver om hur ett interpretativistiskt synsätt kan ge intressanta och möjligtvis förvånande resultat i en studie om forskarna intar en extern infallsvinkel, ett så kallat utifrånperspektiv. Vi har i vår studie haft en extern infallsvinkel vilket vi ser som en styrka då det gett oss ett unikt perspektiv. Genom att anta ett interpretativistiskt synsätt talar Bryman (2011) om hur forskare med stor sannolikhet kommer att anta tre tolkningsnivåer där de första två utgörs av att forskaren tolkar individernas tolkningar vilka sedan sätts i relation till en samhällsvetenskaplig referensram. Den tredje nivån av tolkning utgörs av att forskarens tolkningar tolkas i termer utifrån befintliga teori och tidigare forskning. Detta går att likna vid principerna hos induktivismen där forskaren får kunskap från insamlad data (ibid). Vi har antagit en induktiv ansats då vi genom vårt interpretativistiska förhållningssätt anser att det gynnat oss.

Den kvalitativa metod vi kommer att använda oss utav för insamling av data är semistrukturerade intervjuer. Semistrukturerade intervjuer ger oss en kvalitativ ansats där vi kan fokusera på det vi intresserar oss för, respondenternas egna uppfattningar (Bryman 2011). Bryman (ibid) beskriver semistrukturerade intervjuer som lämpliga då en kvalitativ forskare har en lista över teman som hen ska gå igenom. Vår frågeställning och vårt syfte berör en del teman som vi önskar att beröra och vi anser då att en semistrukturerad struktur är att föredra. Flexibiliteten som en semistrukturerad intervjuform medförde oss utrymme att arbeta induktivt där vi kunde följa upp nya intressanta teman som dök upp under intervjuens gång (ibid).

4.2 Metodens förtjänster och begränsningar

Bryman (2011) skriver att kvalitativa metoder har fokus på deltagarnas egna perspektiv, det vill säga vad respondenterna själva tycker är värt och viktigt att ta upp under intervjun, därför

har vi låtit respondenterna öppet svara på de teman vi ville prata om utifrån deras perspektiv. Om det blev några oklarheter i frågorna ställde vi följdfrågor. Istället för att forskaren styr undersökningen enligt sina egna intressen, blir respondenten utgångspunkten. Vi hade respondenterna som utgångspunkt i vår undersökning vilket vi såg som en fördel, detta eftersom att vi använder oss av en semistrukturerad intervjuform. Eftersom en semistrukturerad intervju (Bryman, 2011) är bestående av frågor som kan komma i olika ordning under intervjuens gång beroende på respondentens svar, ser vi detta som en förtjänst med metoden vi använder oss av. Vår intervjuguide (Bilaga 2) består av olika teman med underrubriker som fanns som stöd för att vi inte skulle glömma få med viktiga detaljer. Vi lät respondenterna prata öppet om rubrikerna på de olika teman som intervjuguiden hade, detta ledde till att de själva började att prata om de tänkta underrubrikerna.

Den kritik som ges emot kvalitativa undersökningar är att de ses som subjektiva och impressionistiska. Det som menas med detta är att forskarens egna uppfattningar som bildas på grund av det nära och personliga förhållandet med respondenterna blir påverkade. Det kan bli svårt för den som läser att förstå varför forskaren valde att just rikta in sig på ett visst tema och inte veta varför forskaren valde ett annat (Bryman 2011).

På grund av det som nämnts ovan kan det bli svårt att replikera en kvalitativ undersökning (Bryman 2011). Detta beror på att forskaren själv är det viktigaste verktyget när data samlas in vilket blir oss två i denna studien. Vår undersökning har inte haft en tydlig struktur vilket innebär att det mesta har byggts på vår egna uppfattningsrikedom och de frågor vi valt att ställa till respondenterna. Vi har valt att rikta in oss på de teman som vi tycker besvarar de frågeställningar vi har då det ligger i vårt intresse. Vår ålder, könstillhörighet och personlighet har även de spelat en roll i undersökningen då respondenterna bemöter frågorna av oss i en kontakt som är nära.

När undersökningar görs inom en viss organisation vilket vi har gjort blir det omöjligt att kunna applicera resultaten på andra miljöer, dvs att generalisera (Bryman 2011). Det går inte att applicera resultaten på grund av den enkla anledningen att fallstudier inte är stickprov som är hämtade utifrån en viss typ av population. Detta gör att resultaten som undersökningen visar inom kvalitativ metod ska generaliseras till teori och inte populationer. Däremot går det att göra måttliga generaliseringar, Bryman (2011) refererar till Williams (2000) där måttliga generaliseringar när fokus ligger på samma aspekter inom en viss grupp som är identifierbara. Därmed har vi jämfört de resultat vi fått fram i vår analys med den tidigare forskning som

finns och titta om det finns likheter. Vi har då använt måttliga generaliseringar där vi jämfört med hur det ser ut till den tidigare forskning som finns för tidigare kriminella.

Bryman (2011) beskriver att kvantitativ forskning ger en statisk bild av den sociala verkligheten, förändring och samband sker här då bara med skeenden över tid. Kvalitativ forskning anpassas mer efter hur saker utvecklas över tid samt att den har fokus på de olika kopplingar som finns mellan respondenternas beteenden som finns i de olika situationer. Detta märkte vi av i våra intervjuer då respondenterna berättade om bilden de hade på sig själva i nuläget jämfört med hur de såg på sig själva under sin aktiva kriminella livsstil.

Då vi har valt att spela in våra intervjuer med en mikrofon kan det medföra praktiska svårigheter för oss. Konsekvenser som uppstod när vi spelar in ljud var att det stundvis fanns mycket människor i närheten. Då det är mycket människor runt omkring medan intervjun spelas in kan det uppkomma störande och irrelevanta ljud som fångas upp av mikrofonen. Detta går att undvikas genom att ha intervjuer på platser där det är få människor i närheten. Vi hade intervjuer på organisationens lokaler där vi fick sitta med respondenterna i ett enskilt rum. Detta gjorde att störande ljud inte kom med i inspelningen förutom vid ett fåtal tillfällen när det gick folk och pratade precis utanför dörren.

4.3 Urval, undersökningspopulation

Vår population som vi undersökt är personer som tidigare varit kriminella och levt en kriminell livsstil. Personerna i undersökningen har uppnått en ålder av minst 18 år. En aspekt som varit viktig är att personerna i dagens samhälle inte är kriminella utan att de anses ha lämnat den livsstilen bakom sig.

I vår studie har vi valt att använda oss av ett målinriktat urval (Bryman 2011). Anledningen varför vi använt oss av målinriktat urval är för att vi strategiskt vill försöka att skapa en relevans mellan vårt urval och de forskningsfrågor vi har utformat. När vi gör detta är det för att vi vill få en förståelse av olika sociala företeelser. Vi sökte upp vår målgrupp genom att skicka ett mail till en organisation i närområdet, ifall det fanns människor där som kunde tänka sig vara respondenter. Vi valde organisationen utifrån att vi hade en förkunskap om att det fanns personer där som varit tidigare kriminella. När man letar efter urval av empiriska objekt är det viktigt att veta om vart som är lämpligast att leta skriver Ahrne och Svensson

(2011). Därmed har vi tagit kontakt med en organisation som vi vet har människor som är lämpliga för att ställa upp i vår undersökning. Vi har valt att rikta oss till individer som tidigare haft en kriminell livsstil. Detta för att individerna enklare kan berätta om sitt föregående liv då det är något som de lämnat bakom sig i nuläget. Detta gör det enklare att dela med sig av egna kriminella handlingar (Lois Presser 2010). Vi valde tidigare kriminella då de har en mer objektiv syn på hur deras kriminalitet var jämfört med de som har en pågående kriminalitet.

Det kan ibland finnas hinder som försvårar undersökningen av den sociala miljö som är lämplig för undersökningen skriver Bryman (2011). Därmed kan nyckelinformanter bli en viktig del av undersökningen. För att få tillgång till en slutna miljö där det råder sekretess behövs en nyckelinformant som kan introducera oss (ibid). Nyckelinformanter har redan tillgång till den miljö som vi vill undersöka, denna person tar sedan kontakt med andra personer som kan tänka sig vara intresserade att delta i den studie vi gör. Ahrne och Eriksson-Zetterquist (2011) skriver vi kommer bli beroende av organisationen när vi väl tagit kontakt med den eftersom att vi får tag på våra respondenter genom organisationen. Det bästa är att om du som student eller forskare får göra ett slumpmässigt urval av de medlemmar som finns inom organisationen på grund av att urvalet inte ska vara manipulerat, men detta är inte möjligt på grund av den slutna miljön som finns. När nyckelinformanter eller organisationen själv väljer ut personer kan det ses som att de väljs ut för att ge en positiv bild av deras organisation. Kontakten vi fick inom organisationen var verksamhetschefen, det var genom hen som vi sedan kunde få komma in i den slutna miljö som fanns. När vi kom till lokalen fick vi välja och fråga vilka personer som kunde tänka sig vara med på intervju. Vi fick ihop fem stycken respondenter som ställde upp på intervju. Eftersom att vi även fick välja och fråga själva vilka som kunde tänkas ställa upp gjorde det att urvalet inte blev manipulerat av organisationen.

4.3.1 Intervjupersoner

Nedan presenteras våra respondenter, för att skydda respondenternas anonymitet ger vi dem fiktiva namn.

Kent: Kent har utländsk härkomst men flyttade till Sverige vid en tidig ålder och minns inte riktig vilken. Han debuterade med kriminalitet vid 10-11 års ålder ungefär. Han har brukat

droger under större tiden av sina kriminella livsstil. Kent har varit fri från kriminalitet och droger sedan 10 år tillbaka, han går i flera självhjälpgrupper och är i 60-årsåldern.

Adam: Adam har utländsk härkomst. Han började med kriminalitet vid 10 års ålder för att finansiera sitt missbruk. Adam avslutade sin kriminalitet för cirka sju år sedan och är idag kring 50-årsåldern.

Niklas: Niklas introduceras till kriminalitet vid 13-14 års ålder. Han har alltid varit starkt emot droger då hans far varit narkotika-distributör. Niklas avslutade sin kriminalitet vid 25 års ålder, han är idag i 40-årsåldern.

Erik: Erik har utländsk härkomst. Han gjorde sin debut inom kriminaliteten vid 12 års ålder ungefär, drogdebut lite senare. Erik flyttade till Sverige när han var 25 år för att komma bort från kriminalitet och droger men fortsatte. Efter att sedan försökt ta sig ur det kriminella livet har Erik nu lyckats, han har varit fri från kriminalitet och droger i cirka två år. Idag är Erik i 30-årsåldern.

Rasmus: Rasmus började med kriminalitet vid sex års ålder. Vid nio års ålder började droger komma in i bilden. Han har under hela sitt liv sysslat med kriminalitet och droger fram tills för ett år sedan. Idag är Rasmus i 50-årsåldern.

4.4 Metodens tillförlitlighet

Begreppen reliabilitet och validering har det diskuterats om angående hur pass relevanta de egentligen är för kvalitativ forskning (Bryman 2011). Det har pratats om att innebörden av begreppen bör ändras för att det ska kunna vara applicerbart på kvalitativ forskning. Validitet inbegriper mer eller mindre endast konnotationer som rör mätning. Vår validering i vår studie bygger på respondentvalidering. Istället för att vi har gjort mätningar i vår studie, har vi gjort en respondentvalidering där vi försäkrat oss om att det som respondenten angett har uppfattats korrekt av oss så att det finns en god överensstämmelse. Under tiden som vi gjorde respondentvalideringen arbetade vi med att använda enklare ord, detta för att inte använda oss av akademiska begrepp som annars kan göra det svårt för respondenten att förstå innebörden av begreppet. Vid ett fåtal tillfällen förstod inte en del respondenter vissa begrepp, när detta hände förklarade vi begreppet med andra ord. Vi har vid flera tillfällena under intervjuerna

upprepat respondenternas svar med andra ord för att kunna få bekräftat om vi uppfattat dem korrekt vilket vi gjorde.

Kritiken som kan lyftas vid respondentvalidering är att respondenterna kan få defensiva reaktioner och istället vilja censurera bort delar av undersökningen. Om det skapas en positiv relation till forskaren kan respondenten inte vilja ge kritik trots att det uppfattats fel vilket gör det negativt skriver Bryman (2011, s 353) och hänvisar till Bloor (1997). Vi kände att det inte skapades några negativa reaktioner riktat mot någon under undersökningen, respondenterna var öppna och svarade på alla de frågor vi hade med utvecklade frågorna vi hade ställt till dom med egna reflektioner.

Extern reliabilitet står för i hur stor pass grad en undersökning är replikerbar (Bryman 2011, s 352). Vår studie är svår att replikera eftersom att vi inte kan frysa den sociala miljö vi befunnit oss i som hade behövts för att studien skulle kunna replikeras. Våra respondenter har var för sig individuella och unika erfarenheter från sitt liv vilket gör det svårt att upprepa vår studie. Detta märktes eftersom att alla hade sina egna unika utsagor och berättelser om deras tidigare kriminella livsstil, samtidigt som det ändå var ungefär samma saker de pratade om men i egna upplevelser. Intern reliabilitet (ibid) innebär att medlemmarna i ett forskarlag ska komma överens samt tolka det som hörs och ses. Därmed har vi diskuterat med varandra ifall vi tolkat situationerna i undersökningen likadant. Om vi inte tolkade situationen likadant diskuterade vi med varandra varför vi tolkade varför vi gjorde just som vi gjorde.

Vid vissa tillfällen kan det vara svårt hur forskaren eller studenten kommit fram till sina slutsatser i kvalitativa undersökningar (Bryman 2011, s 370). Det kan handla om varför just vilka människor har valts ut, därför har vi beskrivit detta i avsnitt 4.3. Vi har sedan i vårt material noggrant beskrivit om hur vi gått tillväga för vår bearbetning och analys i avsnitt 4.5.

Lois Presser (2010) berättar om att det inte är svårt att få människor att berätta historier så länge det har någon koppling till personens egna liv, det vill säga att människor är berättande varelser som gärna delar med sig så länge det inte gäller smärtsamma situationer i deras liv. Detta märkte vi kunde påverka studien då vissa utav respondenterna gärna undvek prata om situationer som försatte de själva i negativt fokus. Respondenterna undvek därför att prata om om de fick chansen kändes det som. Däremot fortsätter Presser (2010) skriva att om en kriminell har blivit straffad för ett brott hen begått, har denna person enklare att berätta om de

felaktiga handlingar som begåtts. Detta eftersom myndigheter kan se den före detta kriminella som en dålig människa där personens intresse är att bli av med de kännetecknena och istället bli sedd ifrån ett positivt perspektiv. Detta har gjort att vårt urval av människor består av de som är tidigare kriminella och står för det genom att vara ett ansikte utåt hos KRIS. Personer som återger sin syn av historien kommer förmodligen inte ta med alla fakta som finns i berättelsen medvetet utan att det behövs ställas frågor om det vilket vi försökt göra med hjälp av följdfrågor.

Den före detta kriminella är personen som har varit närmast den riktiga sanningen för de situationer som personen varit inblandad i berättar Carmen Schuhmann (2015). Berättelsen som den före detta kriminella pratar om kan förändras över tid beroende på vilka personer som lyssnar och att personen kan ha utvecklat berättandet mer detaljerat samt styrt historien åt ett visst håll (Presser 2010; Schuhmann 2015). När respondenterna berättat sina livserfarenheter är det situationsanpassat utefter personen själv, trots att det förmodligen inte varit en exakt sanning har vi tillämpat personens egna tolkningar och erfarenheter som har upplevts. När någon lämnat sitt kriminella liv och berättar om det, är det lätt att personen lägger ansvaret på någon annan. Detta är för att förminska sitt ansvar för de kriminella handlingar som begåtts (Schuhmann 2015). Vi har inte vetat vad som kan vara sanning när respondenterna berättat om sina upplevelser de varit med om. Vi har försökt att inte prata för mycket om att lägga ansvar hos någon för att få bort den stigmatisering som annars kan ske.

4.5 Bearbetning och analys

När vi genomförde intervjuerna valde vi att använda oss utav en mobiltelefons ljudinspelningsfunktion. Bryman (2011) skriver om hur det är till fördel för kvalitativa forskare att spela in ljudet från intervjuerna för att inte data ska gå förlorad eller bli omformulerad. Då vi intresserar oss av att skapa en förståelse för respondenternas egna verklighet vill vi till största möjliga utsträckning få ner respondenternas egna ord. Då vi har valt att använda oss utav semistrukturerade intervjuer kom intervjuerna till att vara föränderliga vilket kräver en lyhördhet från intervjuaren (ibid). Att spela in intervjuerna gav oss även ett större utrymme att under intervjuerna lyssna på respondenterna och följa upp frågor då vi inte behövde fokusera på att anteckna. För att en ljudinspelning ska vara lätt att

analysera och transkribera betonar Bryman (2011) vikten i att ha en mikrofon med hög kvalite. Vi anser efter testning att mobiltelefonens ljudinspelningsfunktion höll en god kvalite. Efter varje genomförd intervju transkriberade vi det inspelade materialet, när vi transkriberade lyssnade vi på ljudinspelningen samtidigt som vi ordagrant skrev ner materialet i text på en dator. Ett problem uppstod under vår sista intervju då mobiltelefonen som spelade in ljudet startade om sig själv vilket resulterade i att vi förlorade inspelningen. Vi valde att direkt efter intervjun sätta oss ner och anteckna det vi kom ihåg från intervjun. Då vi båda medverkade under intervjun och genomförde anteckningar direkt efter anser vi att materialet är pålitligt.

Analysmetoden vi har använt oss utav är tematisk analys. Bryman (2011) skriver om hur tematisk analys bygger på att identifiera teman i den insamlade empirin som ett sätt att ordna och framställa data. Ett tillvägagångssätt inom tematisk analys som Bryman talar om är framework, framework är en matrisbaserad metod där hela bitar av empirin delas in under olika subteman (ibid). Bryman (2011) beskriver hur teman och subteman är ett resultat av att forskaren noggrant har läst igenom sitt material flera gånger. Rennstam och Wästerfors (2011) skriver likt Bryman hur forskare innan de börjar analysera sitt material måste blir förtrogena med det. Med att vara förtrogen med sitt material menar Rennstam och Wästerfors att forskaren har skapat sig en överblick och en kontroll över materialet, detta uppnås förslagsvis genom att forskaren läser igenom sitt material flera gånger (ibid). Inför våra intervjuer hade vi en intervjuguide med olika teman som vi var intresserade av att fråga om, dessa teman har format vårt material och utgjort en form av ram av vad materialet omfattar. Under intervjuerna har våra respondenter haft utrymme att svara fritt vilket har gett upphov till att nya teman har presenterat sig.

Innan vi inledde vår analys läste vi igenom vårt material flera gånger vilket vi anser gav oss en god överblick och insikt i vårt material. Vi upplever även att transkriberingsprocessen gav oss god kännedom om vårt material. Efter att vi skapat en närhet till vårt material hade vi utifrån vår intervjuguide tankar om möjliga teman, utifrån dessa teman gjorde vi en kodning av vårt material för att skapa en överblick över vilka koder och teman som fanns i materialet samt den omfattning av material som föll under varje tema. Bryman (2011) skriver om hur vissa forskare ser teman och koder som synonyma medan andra ser teman som en grupp av koder, vi har valt att se teman som en grupp av koder och koder som en byggsten för att skapa teman. Vårt huvudsakliga syfte med kodningen var att identifiera koder som i sin tur

ger teman. Under kodningen förhöll vi oss öppna vilket resulterade i att vi identifierade koder som ej var kopplade till de teman vi hade i våra tankar. Detta kan härledas till Rennstam och Wästerfors (2011) som skriver att forskare bör inleda sin kodning öppet för att inte intressanta koder ska missas, när forskaren har identifierat koder bör forskaren sedan övergå till en mer selektiv kodning för att åstadkomma en struktur.

De koder som vi identifierade var: *Sociala relationer, åtaganden, delaktighet, självbild, värderingar, behandling, när kriminaliteten avslutas, uppväxtförhållanden, när kriminaliteten påbörjas, missbruk, diagnoser, påföljder, känslor, trygghet/rädslor, flytt till nya miljöer och åsikter.*

Dessa koder omfattade majoriteten av det material vi hade och vi ansåg att det var för mycket och vi valde därför att reducera materialet genom att ta bort koder. Vi plockade bort de koder vi inte ansåg var starkt kopplat till vårt syfte eller som var underrepresenterade. Vi samlade även koderna i grupper utifrån deras likheter med syfte att bygga teman där koderna utgjorde grova subteman.

När vi skapat en grov bild av intressanta teman började vi att arbeta enligt framework. Vi plockade ut kodade stycken och placerade dem i subteman, styckena sorterades även efter respondent vilket gav en modell som kan liknas vid en matris. Under denna process reducerade vi koderna genom att enbart ta med det som vi ansåg innehöll relevant information i relation till de underteman vi valt. Bryman (2011) skriver om hur en vid användningen av framework ska ta till hänsyn att inte ta med för mycket material samt behålla deltagarnas egna ord i så stor utsträckning som möjligt, något som vi tagit i beaktning. Vi insåg dock att det blev många subteman samt teman, vi arbetade därav vidare med att reducering och skapandet av relevanta teman. Avslutningsvis landade vi i vad vi ansåg vara en lämplig mängd data som bestod av tre teman med två subteman i vardera.

De teman vi har valt att skriva om är *relationer, okonventionella aktiviteter* samt *åtaganden*. Temat relationer har underrubrikerna *föräldrar* och *umgänge*. Vi anser att detta tema är intressant utifrån vårt syfte där vi önskar skapa en förståelse för den problematik som upplevs av respondenterna har påverkat deras kriminalitet. De sociala relationerna en individ har med föräldrar och umgänge i ungdomen påverkar riskerna för kriminellt beteende (Farrington,

Piquero och Ttofi 2016). Temat relationer går även att koppla ihop med att teorin om sociala band genom den anknytningen ungdomen skapar till sina föräldrar och till sitt umgänge. Temat okonventionella aktiviteter har underrubrikerna *fritidsintressen* och *missbruk av narkotika*. Vi anser att detta tema är intressant utifrån vårt syfte då vi önskar skapa en förståelse för hur respondenterna har inlett en kriminell livsstil. Temat okonventionella aktiviteter anser vi gå ihop väl med teorin om sociala band genom elementen delaktighet och övertygelse.

Temat åtaganden har underrubrikerna *skola och arbete* och *valet att lämna kriminaliteten*. Vi anser att detta tema är intressant utifrån vårt syfte då vi önskar att skapa en förståelse för den problematik som upplevs av respondenterna har påverkat deras kriminalitet samt hur en individ beskriver att hen åtar sig ett hederligt liv. Temat åtaganden anser vi väl förenligt med teorin om sociala band gällande de åtaganden en individ antar sig.

4.6 Etiska överväganden

Bryman (2011) skriver om etiska principer som forskare ska förhålla sig till, fyra av dessa är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet.

Informationskravet innebär att forskaren ska informera deltagarna om undersökningens syfte, moment samt att deras deltagande är frivilligt och att de när som kan välja att avbryta (Bryman 2011). För att fylla informationskravet skickade vi ut ett informationsbrev till våra respondenter där det fanns information om undersökningen, vårt syfte och att deras deltagande är frivilligt.

Samtyckeskravet bygger på att deltagarna i en undersökning har rätten att själva bestämma över sitt deltagande och i vilken mån de vill medverka (Bryman 2011). Genom att informerat deltagarna om deras rättigheter samt respektera dem anser vi att vi har uppnått samtyckeskravet.

Konfidentialitetskravet innebär att uppgifter om respondenterna måste behandlas konfidentiellt och förvaras på ett sätt att obehöriga inte kan komma åt dem (Bryman 2011). Genom att förvara uppgifterna anonymiserade på våra privata datorer som är

lösenordsskyddade samt enbart tala om dem i skyddad miljö anser vi att vi fyller konfidentialitetskravet.

Nyttjandekravet innebär att de uppgifter som samlas in om deltagarna enbart får användas i forskningsändamålet (Bryman 2011), vilket vi anser att vi har följt.

Bryman (2011 refererar till Diener & Crandall 1978) talar även om olika frågeställningar som dyker upp när etiska principer diskuteras i samhället, dessa frågor har delats in i fyra områden av Diener och Crandall. Det första området handlar om att forskare ska i sin undersökning sträva efter att inte orsaka någon skada eller men för deltagarna. Med skada eller men innefattas en rad fysiska och psykiska aspekter, exempelvis fysisk skada, stress, sänkt självkänsla samt hindrad personlig utveckling (Bryman 2011). Det andra området handlar om att det måste finnas samtycke från deltagarna, med detta innefattas att deltagarna ska få så mycket information som möjligt om undersökningen samt att forskaren inte får antyda till att en individ måste delta (ibid). Det tredje området berör en individs privatliv vilket anses som en rättighet, detta gör att intrång i privatlivet av forskare inte anses vara etiskt rätt. Forskare ska alltid respektera deltagarnas rätt att inte uppge känslig eller privat information (ibid). Det fjärde området handlar om det skulle inträffa att bedrägeri eller falska förespeglingar från forskarens sida. Forskare ska eftersträva att vara uppriktiga mot deltagarna, deltagare i en studie har rätt till uppriktig information om studien de ska medverka i (ibid).

Hur intervjuaren förhåller sig till respondenten kan utgöra ett etiskt dilemma. Empati från intervjuaren medför att hen inte är neutral i intervjun med respondenten, eventuella känslor kan komma att påverka det insamlade materialet och forskningsresultatet (Nyström 2012). Vi ansåg att det gick bra att hålla känslor utanför intervjuens ramar, vi upplevde respondenterna som lugna och opåverkade av oss. Vid en del tillfällen i intervjuerna upplevde vi att vi fick svar som vi kunde tolka på olika sätt vilket i sig kunde få oss att utforma kommande frågor på ett visst sätt som kan komma att uppfattas fel av respondenten som då kan se oss som dömande. Nyström (2012) skriver om hur intervjuare kan be respondenterna att själva reflekter kring temat de tar upp för att skapa en förståelse. När vi hamnade i en situation där vi såg utrymme för tolkning valde vi att direkt be respondenten utveckla sitt svar vilket vi ansåg skapade en större förståelse parterna emellan under intervjun.

Kriminalitet kan uppfattas som ett känsligt ämne att tala om. Vi har valt att söka upp våra respondenter från en organisation som arbetar med rehabilitering. Genom detta undvek vi att respondenterna inte känner sig utpekade som kriminella, vi nådde individer som har en vana vid att tala om sitt tidigare liv som kriminell och därför känner en större trygghet i att berätta om sin tidigare problematik. Eftersom vi berörde respondenternas privatliv gjorde vi i största utsträckning en intervjuguide utformad för att inte vara värderande för respondenterna. Genom att ha ställt öppna frågor gav vi även respondenterna chans att själva utforma frågor på sitt eget sätt och undvika, för dem, känsliga aspekter i en fråga.

4.7 Arbetsfördelning

Vi valde att skriva uppsatsen tillsammans då vi båda hade intresse av att göra en studie inom området kriminalitet. Vi har under studiens gång skrivit olika delar i texten för att sedan läsa igenom texten tillsammans för att se om det saknats eller behövts ändras om. Vi har suttit bredvid varandra när vi skrivit för att kunna reflektera och diskutera vad som bör vara med i studien. Under intervjuerna närvarade vi båda två för att få en ökad förståelse. Arbetet kan därmed ses som att vi har delat upp det, på ett sätt att arbetsbördan blivit jämnt fördelat.

5. Analys och resultat

I detta kapitel kommer vi med hjälp av vår teoretiska utgångspunkt och tidigare forskning att analysera vårt inhämtade material. Kapitlet innehåller citat från respondenterna för att tydligt presentera deras upplevda erfarenheter. För att fånga förståelsen för respondenternas egna berättelser refererar vi i många fall till enskilda respondenter då berättelserna kring teman kan variera mycket.

5.1 Relationer

Ett av de fyra elementen som Hirschi talar om i sin teori om sociala band är anknytning till konventionella personer. Goda och nära relationer ger starka band vilka skyddar en individ från kriminella influenser (Hirschi 2002). Nedan kommer vi att presentera våra respondenters berättelser om deras relationer till föräldrar och umgänge samt koppla dem till teorin om sociala band samt tidigare forskning.

5.1.1 Föräldrar

Våra respondenter återgav berättelser om relationen till sina föräldrar som på många sätt var olika varandra. Aspekter som tillit, respekt och omsorg kunde identifieras hos samtliga respondenter även om upplevelserna varierade.

Hirschis (2002) teori om sociala band gällande anknytning avser relationen till konventionella föräldrar. Några av respondenterna återgav berättelser där en eller båda av föräldrarna inte kan anses vara konventionella. Niklas berättade om att hans mor var alkoholist och att hans far var distributör av narkotika samt narkotikamissbrukare, även Adam berättade om att hans mor var alkoholist. Då föräldrarna inte utgör en konventionell anknytning utgör de inget skydd mot kriminella influenser utan snarare en källa. Att växa upp med föräldrar som inte är konventionella utgör enligt teorin om sociala band en stor risk för barnet att bli influerat av kriminalitet eller söka sig till sina egna intressen (Hirschi 2002). Farrington, Ttofi och Piquero (2016) beskriver även föräldrar som påvisar positiva attityder mot anti-socialt beteende som en riskfaktor för ungdomen att utveckla ett sådant beteende.

Det förekom även positiva berättelser hos intervjupersonerna om relationen till deras föräldrar. Erik och Kent beskriver relationen till familjen som bra och att de fick den mat och

de kläder de behövde. Erik berättar att *“De va jättebra, det var mat på bordet, tak över huvudet, om det var något jag behövde kanske nya skor, så ja, mamma typ försökte göra sitt bästa o köpte en sko. Kanske inte Adidas o sånt men nånting.”*. Kent gav en liknande berättelse:

“Aldrig fattades mat, kläder, alltså det är helt normalt. [...] Mycket bra, allting, alltså familjen finns inget att anmärka på. Säger jag, för dom gjorde så gott dom har kunnat.”

Likheterna mellan berättelserna är slående och utöver mat och kläder uttrycker båda respondenter en tacksamhet mot sina föräldrars insatser. Även då de främst talade om materiella ting fanns en underliggande ton av trygghet. Erik och Kent kunde lita på att deras föräldrar försåg dem med det de behövde. Schroeder, Giordao och Cerkovich (2010) betonar vikten av tillit mellan föräldrar och deras barn som en skyddsfaktor mot att barnet ska begå kriminella handlingar. Tillit karakteriserar enligt Hirschi (2002) en stark anknytning vilken i sin tur skyddar individen från kriminella influenser.

Även Niklas berättade om positiva aspekter i sin relation med föräldrarna, han berättade att han kunde lita på att hans föräldrar ställer upp för honom: *“Min farsa är världens snällaste, de e min morsa osså, de är världens snällaste, o hjälper till o ställer upp så fort de kan men deras livsstil har jag aldrig accepterat”*. Detta visar på att det finns en tillit och omsorg från föräldrarna men då anknytningen inte kan ses som konventionell går den inte att applicera på teorin om sociala band (jmf Hirschi 2002).

Adam ansåg att relationen till modern var god men att de sågs mycket sällan då hon arbetade i ett annat land. Adam berättade om hur han upplevde att inte någon förälder var närvarande vilket visar på att det inte fanns någon tillit till föräldrarna. Då det inte finns en tillit till föräldrarna kan det sociala bandet anses som svagt och barnet kommer då att känna en större tillit till sig själv vilket resulterar i att de personliga intressena styrks (Hirschi 2002). Även omsorgen kan ses som bristande då föräldrarna inte var närvarande, både tillit och omsorg är aspekter som Schroeder, Giordao och Cerkovich (2010) betonar som viktiga för att ett barn inte ska utveckla ett kriminellt beteende.

Bortsett från Adam som inte upplevde sina föräldrar som närvarande talar de andra respondenterna om respekt till föräldrarna. Hirschi (2002) skriver att en stark anknytning karakteriseras av att ett barn bryr sig om sina föräldrars åsikter. Erik berättade att han tjänade mycket pengar och gjorde valet att skänka pengar till sin mor vilket påvisar en relation där parterna bryr sig om varandra och sätter den andres intressen före sina egna. Han valde även

att inte berätta för sin mor att det var han som skänkt pengarna vilket kan grunda sig i att han inte ville berätta var pengarna kom från och eventuella följdfrågor om hans kriminalitet. Om så är fallet visar det på att Erik bryr sig om vad sin mor tycker samt gör ett försök att skydda henne från information hon inte skulle tycka om. Även Kent valde att ljuga om sina svårigheter för att skydda sina föräldrar från information de inte skulle tycka om. Han berättar att han tolkade åt sina föräldrar som barn, han brukade då ljuga om att det inte gick bra för honom i skolan. Det kan vara så att Erik och Kent har valt att ljuga för sina föräldrar att skydda egna intressen vilket tyder på en dålig tillit till föräldrarna (jmf Hirschi 2002). Då deras berättelser visade på en god tillit till föräldrarna tror vi inte detta är fallet utan att det snarare handlar om skydda föräldrarna utifrån respekt.

Niklas berättade återkommande att han inte har någon respekt för sina föräldrar, mycket till följd av deras missbruk. Bristen på respekt kan även liknas vid Rasmus berättelser. Rasmus berättade att han aldrig har känt sin far, han växte enbart upp med sin mor. Deras relation beskrev han som att de inte brydde sig om varandras åsikter utan skötte sig själva. Rasmus berättade hur han under sin uppväxt gjorde som han ville vilket hans mor med tiden slutade att ge respons på. Enligt Hirschi (2002) är barnet helt fritt till att uppfylla sina egna intressen då det inte finns någon respekt mellan barnet och en förälder.

En intressant del i Kents historia som han snabbt benämnde var hur relationen kanske inte alltid varit konventionell. Kent nämnde hur hans föräldrar hade slagit honom vilket han sedan anmält. Detta var något som vi upplevde kom väldigt plötsligt och som vi även upplevde att Kent inte lade någon vikt vid. Vi bad Kent utveckla och han berättade om hur han efter anmälan blev placerad i ett pojkhem. Kent uppgav sin relation med föräldrarna som god och tillitsfull men benämner även att våld förekom i hemmet. Kent återkom i sina berättelser till hur viktigt det är att föräldrarna lär sig språket för att veta vad deras barn gör vilket öppnar upp för spekulatjonen att Kents kriminella problematik startade utanför hemmet. En annan spekulatjon uppkom kring Erik, han nämnde enbart en förälder men beskrev familjen som "*en familj som det ska va*". Han anses utifrån sin berättelse ha starka band till i alla fall en konventionell förälder, vi kan ställa oss frågande till om det har funnits en förälder till i bilden och hur banden till denne har sett ut. Erik talade även om hur han växte upp i ett utsatt bostadsområde och om hur hans familj hade dåliga ekonomiska förutsättningar vilket enligt Farrington, Ttofi och Piquero (2016) är riskfaktorer för att ungdomen ska begå kriminella handlingar.

5.1.2 Umgänge

Likt föräldrar utgör umgänget en potentiell konventionell anknytning som kan skydda individen mot kriminalitet (Hirschi 2002). Samtliga respondenter berättar om hur de tillsammans med sitt umgänge ägnade sig åt kriminella handlingar och att det förekom missbruk vilket gör att umgänget för samtliga respondenter inte kan anses vara konventionellt (jmf Hirschi 2002). Hirschi (2002) menar även på att i bristen på konventionella umgängen kan de sociala banden till anknytning gällande umgänge ses som obefintliga. Då de sociala banden saknas har inte individen det skyddet mot kriminella influenser och genom att umgås med kriminella individer utsätter sig individen för kriminella influenser. Nedan kommer vi att presentera våra respondents beskrivningar av sina umgängen samt koppla det till teori och tidigare forskning.

Majoriteten av respondenterna berättade hur de introducerades för kriminaliteten tillsammans med sina umgängen. Respondenterna talade under intervjun om sina umgängen som avvikande eller utsatta på något sätt. Exempelvis berättade Adam att han som ung kände sig utanför på grund av sin etnicitet. Han och de andra utsatta barnen drogs till varandra och skapade umgängen. Hirschi (2002) skriver att det är styrkan i en individs sociala band som påverkar valet av umgänge och inte tvärtom. Detta kan även liknas vid den studie som genomförts av Craig, Piquero, Farrington och Ttofi (2017) som beskriver att ungdomar med avvikande beteende finner varandra och skapar umgängen. Även Niklas gav upphov till liknande resonemang då han "träffade fel folk" och att det sedan blev "naturligt" med kriminalitet. Teorin om sociala band ger förklaringen att de sökte sig till dessa grupperingar på grund av svaga sociala band. Svaga sociala band gör dem i sin tur mottaglig för kriminella influenser i sin omgivning (jmf Hirschi 2002).

En respondent som stack ut från övriga respondenter gällande umgänge var Erik. Han berättade om hur han först var etablerad i ett konventionellt umgänge som exempelvis brukade spela basket. Erik gjorde sedan ett aktivt val att söka sig till en grupp han var medveten om var kriminell trots att han inte hade några tidigare erfarenheter av att begå kriminella handlingar. Han förklarade detta med att gruppen genom ekonomiskt kapital och engagemang i området byggde upp en respekt hos honom och han ville vara en del av det. Med hjälp av teorin om sociala band anser vi att det handlar om att Erik hade svaga sociala

band till samhället innan han går med i gruppen. Detta kan grunda sig i Eriks övertygelse till kriminalitet i fråga till gruppen. Han ingår i kriminalitet så fort han ingår i gruppen vilket han är medveten om. Enligt teorin om sociala band kan Erik ha neutraliserat kriminaliteten med det positiva som gruppen sprider. Hade han haft starka band hade det varit osannolikt att han trots ett kriminellt umgänge skulle begå kriminella handlingar (jmf Hirschi 2002).

Den respondent som inledde sin kriminella livsstil på oberoende av umgänge var Rasmus. Han berättade om hur han själv ägnade sig åt kriminalitet innan han träffade sitt umgänge och att umgänget då skapades utifrån att de hade kriminaliteten som gemensamt intresse, *“Ja vi hade samma intressen ungefär, tände fyr, hittade på hyss, stal lite o sånt.”*. Det intressanta med Rasmus är att han som kriminell redan har svaga sociala band till den grad att han har utvecklat ett kriminellt beteende innan han träffar sitt umgänge (jmf Hirschi 2002). Detta gör Rasmus till en möjlig källa för kriminella influenser i grupper med svaga sociala band.

Samtliga respondenter talade om hur de under sin kriminella livsstil begick brott tillsammans med umgängen. Dessa umgängen kunde ändra sig med tiden då respondenternas kriminalitet utvecklades. Majoriteten av respondenterna har någon gång begått brott ensamma stundvis eller vid enstaka tillfällen. Vårt resultat kan liknas vid den studie Craig, Piquero, Farrington och Ttöfi (2017) genomfört där de drog slutsatsen att ungdomar ofta begår brott tillsammans med sina umgängen. Vidare kan vi i våra respondenter se hur detta pågår in i vuxen ålder.

Under intervjuerna talade samtliga respondenter om kriminalitet som något negativt och således umgängets kriminalitet. Bortsett från kriminaliteten talade majoriteten av respondenterna positivt om sina umgängen. De talade om vänskapsrelationer och inte medbrottslingar. Hirschi (2002) skriver om att kriminella grupperingar i regel inte är intima men att de innefattar mycket umgänge och stora inslag av respekt. Erik beskriver exempelvis sitt umgänge med: *“De var mycket broderskap. [...] det kan jag säga, det var mycket sånt broderskap. Men, de var kriminella men, de var ett broderskap så.”*. Samtliga respondenter återgav att de fick responser och bekräftelser från sina umgänge. Exempelvis talade Kent om hur han fick en status i sitt umgänge och bekräftelse att han var bra på något. Schroeder, Giordano och Cerkovich (2010) skriver om hur trygghet är en viktig skyddsfaktor för barn gällande kriminalitet och att de kan få trygghet från en gruppmedlemskap. Detta kan liknas vid Hirschi (2002) som skriver om att unga individer inte enbart söker bekräftelse av sina föräldrar utan även av sitt umgänge. Detta gör att vi drar slutsatsen att relationen till

umgänget påverkas av relationerna till föräldrarna. Brist på bekräftelse från föräldrarna kan då få en individ att söka bekräftelse av sitt umgänge som då, enligt Hirschi (2002), till följd av individens svaga band till föräldrarna kan vara okonventionellt.

Majoriteten av respondenterna berättade att de idag har brutit kontakten med de umgängen som de begick kriminella handlingar med. Erik berättar att han fortfarande har kontakt med sitt gamla umgänge och att de respekterar att han vill leva ett hederligt liv. Detta kan leda till att han inte tänker på vad som är viktigast för honom. Att lämna sitt tidigare umgänge beskrivs som ett viktigt steg för att en individ ska kunna lämna kriminaliteten bakom sig (Amemiya, Kieta & Monahan 2017; Grommon & Rydberg 2018).

5.2 Okonventionella aktiviteter

Nedan kommer vi att presentera våra respondenters berättelser av fritidsintressen och erfarenheter av narkotikaanvändning. Dessa kommer vi sedan att koppla till teorin om sociala band med fokus på delaktighet och övertygelse samt tidigare forskning.

5.2.1 Fritidsintressen

En individs fritid har en stor inverkan på utvecklandet av en kriminell livsstil. Majoriteten av respondenterna berättade om hur de under uppväxten ägnade sig åt konventionella aktiviteter på sin fritid. Detta stärker deras sociala band till delaktighet (jmf Hirschi 2002). Dessa konventionella aktiviteter byttes sedan ut till kriminalitet och under sin kriminella livsstil saknade samtliga respondenter konventionella aktiviteter gällande fritiden.

Niklas berättade att han som ung tränade mycket kampsport, till följd av sina talanger inom kampsporten fick han en, som han beskrev det, "enorm attityd". Det fick följden att han blev inblandad i våldsbrott. Han berättade även om hur han träffade "fel folk". Hirschi (2002) skriver om hur individer ofta får vänner som matchar deras attityder, ett mönster vi kan se hos Niklas. Vidare berättar han att han och hans umgänge brukade träffas på centrum i stan där de spelade musik och hittade på hyss "som alla andra ungdomar gör". Niklas delgav hur han upplevde att detta var något alla andra också ägnade sig åt. Även Adam talade om att han ägnade sig åt det som de andra barnen gjorde. Smith och Raymen (2018) skrev om hur normer styr om fritidsaktiviteter är avvikande och uppfattas som kopplade till kriminalitet.

De beskrev även “att dra runt på stan” som en fritidsaktivitet som kan innebära kopplingar till kriminalitet.

Erik talade om dagar fyllda av konventionella aktiviteter men att han sedan gjorde ett aktivt val att lämna dessa för att ägna sig åt kriminalitet. Han berättade att valet motiverades av att han ville tjäna pengar då han växte upp i ett område där många, inklusive hans familj, var ekonomiskt utsatta. Erik berättade hur det var de kriminella gängerna som försåg ungdomarna med konventionella aktiviteter vilket gav honom stor respekt till dem, detta tolkar vi som början av en rekryteringsprocess: “*De hade pengar, de kom till oss ungdomar o köpte glass o såna grejer. Köpte ny boll, o fixade upp området du vet så vi ungdomar kunde spela o sånt.*”. Eriks aktiva val och utsatta situation gör honom unik i förhållande till övriga respondenter.

I bristen på konventionella aktiviteter kan individens sociala band till delaktighet ses som mycket svaga eller obefintliga och individen har frihet att ägna sig åt kriminalitet. Hirschi (2002) skriver om hur tid och energi är begränsade resurser och om de läggs på konventionella aktiviteter har inte en individ möjlighet att ägna sig åt kriminalitet. En del respondenter talar om hur de under sin uppväxt helt saknade fritidsintressen och således valde att inte ingå i några konventionella fritidsaktiviteter. Dessa respondenter berättade även att de, till skillnad från övriga respondenter, skolkade mycket vilket gav dem mer fritid. Hirschi (2002) belyser just ungdomars fritid som en stor riskfaktor vilket innebär en utsatthet för gruppen ungdomar. Flera respondenter uttryckte utanförskap under sin uppväxt vilken kan tolkas till att de exkluderades ur konventionella aktiviteter och således fick utrymme för kriminalitet (jmf Hirschi 2002). Majoriteten av respondenterna benämnde kriminaliteten som spännande. Exempelvis berättade Adam om hur han medvetet gjorde sin kriminalitet mer utmanande enbart för spänningen. Detta kan liknas vid Smith och Raymen (2018) som skrev om hur spänningsökning och kriminalitet ses som kopplade till varandra.

5.2.2. Missbruk av narkotika

Samtliga respondenter talar om nära erfarenheter av narkotika, antingen direkt eller indirekt. Missbruk av narkotika är ett element som ligger utanför samhällets normer, utanför lagstiftningen och att missbruka ses som avvikande. Vilket gör det jämförbart med kriminalitet i teorin om sociala band gällande frågan om hur det uppstår genom svaga sociala band (jmf Hirschi 2002). Om kriminalitet och missbruk av narkotika uppstår under likartade

förhållanden är det inte konstigt att dessa två förekommer samtidigt hos en individ. Walters (2012 refererar till Karberg & James 2005, Mumola & Karberg 2006, Office of National Drug Control Policy 2011) skriver om hur majoriteten av intagna fångar har en historia av narkotikaanvändning. Tidigare forskning av Gori et al. (2017) styrker vidare bilden av att missbruk och kriminalitet i många fall förekommer samtidigt hos en individ. I vår studie berättade majoriteten av respondenterna om tidigare narkotikaanvändning vilket är förenligt med ovanstående.

Majoriteten av respondenterna talade om hur de av föräldrar blivit tillagda om att narkotika är skadligt för dem. Utifrån samtliga respondenters berättelser kan vi tyda att de var medvetna om att brukning av narkotika var olagligt. Hirschi (2002) ger förklaringen att individen för att kunna agera mot sina värderingar först måste neutralisera det negativa värdet i en felaktig handling eller förminska värderingar till enkla ord som har liten eller ingen betydelse. Detta kan ses hos Adam som berättade om sina känslor inför missbruket. Han berättade hur han efter sin uppväxt fått en mycket negativ syn gentemot droger, vid ett tillfälle presenterar sig plötsligt möjligheten att bruka för honom. Adam uttryckte en rädsla och ett avstånd till droger vilket bemöts av en vän som besvarade hans rädslor och berättade om hur ofarligt och obetydligt det skulle vara för honom att bruka vid tillfället vilket han sedan gjorde.

Samtliga respondenter som själva brukade narkotika debuterade med detta i en väldigt ung ålder, samtliga under 18 år. De berättar att missbruket fick en mycket central roll i deras liv men för de flesta var kriminaliteten alltid det primära i deras kriminella livsstil. För Adam var kriminaliteten ett sätt att finansiera det pågående missbruket och det var så han inledde sin kriminella livsstil. Han berättade att han utifrån erfarenhet från samtal med andra före detta kriminella har han sett att det är så många inleder sin kriminella livsstil. Detta visar sig dock inte stämma på resterande av våra respondenter. Kent delgav att han inte kunde finansiera sitt missbruk genom ett lagenligt arbete vilket styrker Adams uttalande, dock hade redan Kent en etablerad kriminell livsstil vilket i sin tur inte går i enlighet med Adams uttalande. Däremot berättade samtliga respondenter som brukat narkotika att deras kriminalitet påverkades av missbruket. Respondenterna talade om att de fokuserade mer på inbrott då de upplevde att det gav mycket pengar.

Niklas är den respondent som skiljer sig från de andra i den bemärkelsen att han berättade att han aldrig testat droger på grund av ett stort förakt mot droger härlett till föräldrarnas

missbruk. Hans starka värdering kring narkotika visar på att han inte har neutraliserat innebörden i att bruka narkotika vilket gör honom oförmögen att agera utanför normen då individer enligt teorin om sociala band behöver en teknik för att agera mot sina värderingar (jmf Hirschi 2002).

Då narkotikamissbruk ter sig likt kriminalitet drar vi slutsatsen att en individs utsatthet inför yttre influenser gällande narkotika beror på en dennes konformitet till starka sociala band (jmf Hirschi 2002). Samtliga respondenter som själva har missbrukat narkotika uppgav att de debuterade sitt missbruk tillsammans med ett umgänge. Erik var medlem i ett organiserat gäng, Rasmus och Kent var med ett kompisgäng som sysslade med kriminalitet och Adam var med ett kompisgäng grundat i utanförskap. Samtliga etablerade umgängen har band till kriminalitet eller utanförskap vilket influerar medlemmarna.

5.3 Åtaganden

Nedan kommer vi att presentera de konventionella åtaganden som våra respondenter delgav gällande skola, arbete och det val de gjort att lämna sin kriminella livsstil. Detta kommer sedan att koppla det till teorin om sociala band samt tidigare forskning.

5.3.1 Skola och arbete

Kent gjorde ett intressant uttalande under vår intervju med honom där han uttryckte en brist på åtaganden, exempelvis arbete och körkort, i relation till andra individer. Något som han tror hade hjälpt honom till ett konventionellt liv. Vi tolkar inte detta som att Kent avsäger sig ansvar då han under intervjun visade medvetenhet om sin egen roll i sitt liv. Han delgav att han i många fall jämförde sig med andra människor och vi ser hans uttalande som en reflexiv tanke där han fann något han saknat men som han sett andra ha.

Skola och arbete utgör två konventionella åtaganden som är centrala i samhället. Genom att engagera sig i skola och arbete måste individen när denne överväger en kriminell handling även överväga konsekvenserna för skola och arbete. Ett stort engagemang i skola och arbete anses därmed medföra starka sociala band till åtaganden vilket skyddar individen mot kriminella influenser (Hirschi 2002). Grommon & Rydberg (2018) skriver att när en individ

börjar att tänka på sig själv om vad som är det bästa för framtiden får individen en chans att bygga upp sin egen framtid för att återigen bli en del av samhället.

Samtliga respondenter talade om svårigheter och/eller motgångar i skolan. Vilket med stor sannolikhet påverkade deras syn på skolan och fick dem till att värdera skolan lägre, detta gjorde att konsekvenser på deras skolgång inte hade stor betydelse för dem. Har skolan låg betydelse för respondenten anser vi de sociala banden till åtagande gällande skola som svaga. En negativ bild av skolan kan leda till att skolan värderas lägre och utgör ett mindre skydd än om respondenten hade haft en positiv upplevelse av skolan (jmf Hirschi 2002). I följande citat beskriver Erik om motgångarna i skolan i form av engagemang från skolans sida och föreställningar om barn från förorten:

“Det jag kan säga är lärarna, de försökte hjälpa men inte så mycket som, hjärtan var inte där. De va mest sånt, kom o lär dig, vi vet från förorten du kommer inte lyckas ändå, du pallar inte. Ja de va inte den energin, de fanns barn som ja, de ville lära sig men de hade inte lärare till att pusha dom.”

- Erik

Samtliga respondenter upplevde svårigheter i skolan även om vissa till en början hade bra betyg. Av de som hade bra betyg påverkades skolgången negativt i samband med att de började med missbruk och/eller kriminella handlingar. Niklas delgav att hans betyg sjönk på högstadiet, det var under den perioden som hans kriminella livsstil började. *“Jag hade ju inga lysande betyg men det berodde inte på att jag var dum utan det berodde på att jag var trött på skolan. [...] Skoltrött så in i helvete under hela högstadiet.”* Andra respondenter belös svårigheterna av sita still och koncentrationssvårigheter som faktorer som påverkade deras skolgång negativt. Det förekom även diagnoser i form av ADHD och dyslexi som försvårade skolgången.

Majoriteten av respondenterna berättade att de tidigare har arbetat med legitima arbeten men att de genom kriminaliteten tjänade mer pengar vilket gjorde det mer intressant för dem. Detta ger arbetet en mindre betydelse för respondenterna då de har ett alternativt försörjningssätt som ger dem ett högre ekonomiskt kapital. För en del respondenter var kriminaliteten nödvändig över ett konventionellt arbete för att kunna finansiera ett narkotikamissbruk. Då konsekvenserna av att mista arbetet inte bär någon större betydelse för

respondenterna kan deras sociala band till åtaganden gällande arbeten ses som svaga (jmf Hirschi 2002).

Samtliga respondenter delgav att de inte arbetat sammanhängande under en längre tid utan arbetat periodvis. Kent delgav att han aldrig arbetet utan istället försörjt sig helt på kriminaliteten. *“Ja bara blev men jag skaffar knark och gör brott hela dagarna.”*. Att inte ha något arbete alls är att se de sociala banden till åtaganden gällande arbete som obefintliga (Hirschi 2002).

Att engagera sig i ett arbete och ha en passion för det är att anse som starka sociala band till åtagande gällande arbete då det skulle betyda mycket för individen att förlora arbetet. Erik berättade att han arbetade som kock utav intresse *“Jag alltid hade det i hjärtat, laga mat så jag jobbade som kock också.”*. Erik arbetade som kock parallellt med att sälja narkotika. Att sälja narkotika utgjorde hans huvudsakliga försörjning, kockyrket var mer ett intresse. För Erik handlade det inte om en rädsla att förlora sitt arbete då han kunde kombinera både kriminaliteten med arbetet. Det skulle kunna vara så att Erik arbetade som kock för det kriminella gänget eller i en miljö där hans kriminalitet var godtagbar. Om detta är fallet medför hans arbete som kock inte en faktor som avskräcker honom från att fortsätta med kriminaliteten. Detta medför att hans arbete som kock inte kan anses som konventionellt då det överensstämmer med en kriminell livsstil (jmf Hirschi 2002).

5.3.2 Valet att lämna kriminaliteten

Gällande teorin om sociala band ser Hirschi (2002) att ett hederligt liv är ett åtagande i sig. Genom att åta sig ett hederligt liv stärker individen sina sociala band till samhället. Något intressant vi fann genom våra intervjuer var att för samtliga respondenter bestod vägen ur kriminaliteten av ett aktivt val. Att det handlade om ett val går att förklara enligt teorin om sociala band. Då ett hederligt liv är ett åtagande finns det enligt Hirschi (2002 refererar till Becker) ett val hos individen att hålla sig till åtagandet. Nedan presenteras samtliga respondenters berättelse om hur det gick till när de avslutade sin kriminella livsstil. Gemensamma aspekter vi fann för respondenternas berättelser var att det handlade om en rädsla för livet, möjligheten i en nystart samt andra konventionella åtaganden med högre betydelse för respondenten än kriminalitet.

Rasmus berättade i följande citat om att han till följd av sin kriminalitet blev utsatt för fysiskt våld som resulterade i omfattande kroppslig skada:

“Jag gjorde inbrott i en bil så blev jag slagen i huvet med en ishockeyklubba.[...] För två år sen, så jag fick lära mig gå, prata igen. Jag fick en smäll här (Visar på sitt huvud). Så jag låg på sjukhuset ett par månader, så de va så jag sluta.” - Rasmus

Rasmus sticker ut bland resterande respondenter i den bemärkelsen att hans val att lämna kriminaliteten inte initierades av honom själv. Rasmus berättade att han efter händelsen ville avsluta sin kriminella livsstil. Inledningsvis var han fysiskt obenägen att begå kriminella handlingar men att han sedan valde att avstå. Utifrån hans berättelse tolkade vi att möjligheten för en nystart där han var oberoende av missbruk och kriminalitet låg till grunden för hans beslut. Vi kan även spekulera i om rädslan för att förlora livet i samband med kriminaliteten kan ha varit en faktor för Rasmus beslut med tanke på hans omfattande skador.

Erik berättade i följande citat om en rädsla för att förlora sitt liv i samband med kriminaliteten och missbruket:

“När jag var 24 o tänkte nu är de dags för mig o göra något annat än detta. De e tråkigt o jag tänkte inte bara det, jag tänkte annars jag kommer dra mig en kula i huvudet eller kommer dö av drogerna så där tänkte jag att göra någonting annat, så när jag blev exakt 25 fick jag dom tankarna jag även jobba. Tänkte nej det går inte längre, måste göra nånting annat, o där tänkte jag, nej jag ska flytta till Sverige.” - Erik

Han berättade att hans lösning för att kunna sluta var att skapa sig en nystart där han lämnar sitt gamla umgänge och gamla miljöer bakom sig. Han berättade att han fortsatte med kriminaliteten i Sverige, men bestämde sig för att sluta igen efter ett år: *“Då tänkte jag nej nu måste jag skärpa mig. Fan jag kommer till Sverige för jobba o jag åker hit o gör samma skit.”* Efter sitt beslut ville han ha en sista stor fest, denna fest resulterade sedan i ett fängelsestraff för Erik ett tag senare. När han åkte in till fängelset hade han redan tagit avstånd från kriminaliteten och missbruket.

Kent berättade i följande citat om hur han var involverad i både missbruk och kriminalitet:

“Så det blev så det blev att jag gick in på en anstalt, ----, och det är behandlingsanstalt tolvstegsbehandling. Och där vände det sig, desto längre jag satt i fängelse och med deras program, tolvstegsprogram, så kom jag till Provita tolvstegsbehandling här i ----. Och helt plötsligt så va det på den vägen och jag fick en lägenhet därifrån och för att behålla den, den lägenheten så var jag tvungen o vara drogfri ett år. Alltså, kontraktet. Så jag tänkte såhär, jaha jag får en eget kontrakt och får se till dess, jag får se. Sen under den tiden så helt plötsligt så va jag så pass tid drogfri så att...” - Kent

Han berättade hur han med hjälp av behandling i samband med ett fängelsestraff tog sig ur sitt missbruk. Kriminaliteten avtog med missbruket förklarade Kent, men att beteendet fanns starkt inom honom även fast han inte begår kriminella handlingar. Kent berättade att vändpunkten var att han fick behandling mot sitt missbruk samt en lägenhet, vilket är ett åtagande, och för att få behålla den var han tvungen att vara drogfri. Rädslan för att förlora lägenheten fick honom att avstå från missbruk vilket vi anser innebär att hans sociala band till åtagande gällande boende var så starka att de skyddade honom. Kent berättar även att efter behandlingen på Provita engagerade han sig i olika konventionella aktiviteter. Genom att dessutom engagera sig i olika konventionella aktiviteter stärker Kent sina sociala band till delaktighet och skyddar sig således mot kriminella influenser (jmf Hirschi 2002). Detta kan vara en förklaring till att kriminaliteten avtog med missbruket. Vi tolkar Kents berättelse till att det var möjligheten för en nystart där han, för första gången på länge, var oberoende av sitt missbruk som hjälpte honom att lämna sitt kriminella liv bakom sig. Även hans konventionella åtaganden anser vi har haft stor betydelse då han efter sin behandling hade exempelvis en lägenhet som han kunde förlora i samband med sitt missbruk och sin kriminalitet.

Niklas berättade i följande citat att han i samband med att ha avtjänat ett fängelsestraff kom till en insikt:

”Va kan jag vart, 27-26 år [...] Är man 27 år och åker dit på nånting, lägg ner verksamheten. Kommer aldrig kunna bli nånting inom den världen, det finns inte, det existerar inte, så är det bara. [...] Ja de är både de och till mina barn. Asså, jag ansåg att är man 26-27 år gammal o håller på med sånt. Är det de man haft som mål

när man är ung. Man ha en egen livsfilosofi, man vill bli rik, man vill bli känd eller vad fan det än må vara. Men har min livsfolosofi varit att jag vill bli en hög kriminell? Nej, vad vill ja göra? Jo jag vill kunna leva, ha det bra, sätta mat på bordet o betala mina räkningar. Behöver man var kriminell då? Nej, då hamnar man på kåken o speciellt jag då som är så jävla dum jag kan inte göra något kriminellt utan att åka dit. Då är det bättre o ge fan i det.” - Niklas

I samband med sin insikt skapade han en stark negativ värdering kring kriminalitet vilket gör honom oförmögen att agera emot detta då individer enligt teorin om sociala band behöver en teknik för att agera mot sina värderingar (jmf Hirschi 2002). Utöver de sociala banden till övertygelse nämner även Niklas sina barn som utgör ett åtagande. Han värderar sina barn högt och inser att han genom sina fängelsestraff inte kan finnas där för dem vilket gör att han i rädsla för att förlora det åtagandet väljer att inte fortsätta med kriminaliteten. Detta kan även liknas vid Adam som berättade hur han efter att ha suttit hos polisen skrivit till sina döttrar att han snart kommer ut igen. Varpå han fick svar från den näst äldsta dottern att han var en idiot och att det inte var synd om honom utan om dem. Detta berättar Adam fick honom att inse att han skadar andra människor och att all kriminalitet skadar någon annan, detta såg han som vändpunkten. Vidare delgav Adam att han efter smset från dottern inte begått någon kriminell handling. Niklas och Adams berättelser liknar sig vid varandra då de båda talar om en plötslig insikt vilken resulterar i ett abrupt avslut på deras kriminella livsstil. Detta skiljer sig från övriga respondenter som hade en längre process vid sitt avslut.

Samtliga respondenter talar om hur de vid ett tillfälle reflekterade och gjorde ett aktivt val att lämna kriminaliteten eller att fortsätta ett hederligt liv. Amemiya, Kieta & Monahan (2017) skriver om psykologisk omorientering då en individ väljer att lämna kriminaliteten.

Psykologisk omorientering innebär att individerna har fått ett ökat självförtroende och mer självkontroll att vilja förändras för att byta livsstil. Grommon & Rydberg (2018) skriver om att när en person fått tillbaka sin självkontroll kan person behärska sig mer i sina handlingar. Vi bad samtliga respondenter utvärdera deras syn på sig själva före och efter att de avslutat sin kriminella livsstil. Samtliga respondenter delgav att de under sin kriminella livsstil ansåg sig som vilsna eller besinningslösa och att de efter hade fått tillbaka kontrollen över sina liv där de kunde fokusera på det som de hela tiden ville göra och lämna den kriminella livsstilen.

Samtliga respondenter berättar att de efter att ha valt att lämna kriminaliteten erhållit stöd från organisationen. När en individ väljer att lämna sin kriminalitet talar tidigare forskning att en förändrad självbild är en viktig del. Detta med hjälp av en motivering som personerna får av familj, anhöriga eller självhjälsgrupper (Amemiya, Kieta & Monahan 2017). Grommon & Rydberg (2018) skriver om att individer tycker att det är viktigt att känna sig behövda, något som styrker deras självbild som konventionell individ. Individer kan få detta behov tillfredsställt genom exempelvis självhjälsgrupper. Den stöd och hjälp personerna fick av organisationen var i ett mycket större omfång än vi hade förväntat oss. De hade hjälpt personerna att få en bostad, jobb, utbildning och ett liv värdigt att leva utanför kriminaliteten. Genom den hjälp som respondenterna fått av organisationen stärkte respondenterna sina sociala band till samhället vilket vi anser har gjort dem mindre mottagliga för kriminella influenser och därmed minskat sina risker för återfall (jmf Hirschi 2002). Samtliga respondenter talade om hur de efter att ha avslutat sin kriminella livsstil inte har haft något återfall.

6. Diskussion

I detta kapitel sammanfattar och diskuterar vi de resultat och slutsatser vi fått fram genom analysen samt kopplar dem till våra frågeställningar. Vi kommer sedan behandla frågeställningar som framkommit under studiens gång.

När vi började göra vår undersökning hade vi en viss typ av föreställning om hur svaren skulle bli från respondenterna på de frågor vi tänkte ställa. Föreställningen vi hade stämmer delvis överens med de svar vi fick, samtidigt som svaren förbryllade oss på flera olika vis. Föreställningen vi hade när vi började med intervjuerna var grundad i den tidigare forskning vi läst in oss på. Ett exempel på en föreställning vi hade utifrån tidigare forskning var att vi utifrån Walters (2012) studie föreställde oss att majoriteten ur vårt urval hade haft en historik av missbruk. Detta visade sig stämma då majoriteten av respondenterna talade om en historik av missbruk. Vi blev även förbryllade då den femte respondenten, som själv inte missbrukat, talade om hur han hade växt upp i en miljö där missbruk var närvarande och hur det hade haft en påverkan på hans liv.

Utifrån vårt resultat besvarar vi vår första frågeställning: *Hur beskriver en före detta kriminell sin introduktion till en kriminell livsstil?*

Majoriteten av respondenterna begick sina första kriminella handlingar med ett umgänge. Den resterande respondenten ägnade sig åt kriminalitet själv till en början och sedan tillsammans med ett umgänge. Samtliga umgängen beskrevs av respondenter som avvikande. Utifrån teorin om sociala band drog vi slutsatsen att umgängen är en samlingsplats för redan utsatta individer (jmf Hirschi 2002). Hos samtliga respondenter identifierade vi svaga sociala band till anknytning, delaktighet, åtaganden samt övertygelse (jmf Hirschi 2002). Flera respondenter påvisade riskfaktorer för kriminellt beteende som tidigare forskning delgav, exempelvis såg vi en påverkan från familjens socioekonomiska situation samt föräldrars attityd mot anti-socialt beteende (jmf Farrington, Ttofi och Piquero 2016).

Utifrån vårt resultat besvarar vi vår andra frågeställning: *Hur beskriver en före detta kriminell processen vid att lämna sin kriminella livsstil?*

Samtliga respondenter beskrev sitt avslut av sin kriminella livsstil som ett aktivt val. Vi identifierade tre stycken gemensamma motiv inför respondenternas val, rädslan för att förlora

sitt liv, möjligheten för en nystart samt konventionella åtagande med hög betydelse för respondenten. Samtliga respondenter har efter att ha avslutat sin kriminella livsstil erhållit stöd- och hjälpinsatser från en rehabiliterande organisation och därmed fått sina sociala band till samhället styrkta (jmf Hirschi 2002).

Utifrån vårt resultat besvarar vi vår tredje frågeställning: *Hur upplever före detta kriminella annan problematik utöver kriminaliteten?*

Inför våra intervjuer hade vi en föreställning om att missbruk skulle vara ett återkommande fenomen vilket det visade sig att vara. Majoriteten av respondenterna talade om hur de hade missbrukat narkotika. Den resterande respondenten brukade inte narkotika, men missbruk förekom både i hans familj och i hans umgänge. Samtliga respondenter talar om hur missbruket har påverkat deras liv samt kriminalitet. Utifrån teorin med sociala band kan svaga eller obefintliga sociala band till anknytning, delaktighet, åtagande och/eller övertygelse anses vara en problematik. Vi fann i vår studie att samtliga respondenter under sin kriminella livsstil hade svaga eller obefintliga sociala band till samhället på något vis. Exempelvis upplevde samtliga respondenter svårigheter och/eller motgångar i skolan (jmf Hirschi 2002).

Ett annat ämne vi ville ta upp under intervjuerna var psykiska/fysiska diagnoser, exempelvis ADHD. Ursprungligen planerade vi att ha detta som en punkt på vår intervjuguide men på grund av etiska skäl valde vi att inte fråga om det. Diagnoser kan vara något mycket känsligt för en individ att tala om och vi ansåg inte att vi borde ta den risken med vår studie. Kent valde att berätta om sin ADHD-problematik i samband med en annan fråga vilket vi då insåg kunde vara ett mycket intressant tema att analysera och diskutera. Vi kunde även utefter berättelse spekulera kring diagnoser hos andra respondenter men utan mer underlag anser vi inte att vi kunde dra adekvata slutsatser. Diagnoser som tema skulle kunna vara problematiskt att kombinera med teorin om sociala band utöver en förklaringsmodell till exempelvis bristande engagemang till skola. I en framtida studie hade vi ansett det intressant att undersöka kriminalitet i relation med diagnoser, exempelvis ADHD. Vi ser dock hur en sådan studie skulle kunna innebära en rad etiska komplikationer, exempelvis är diagnoser något som en person bär med sig hela livet och därmed är aktuellt i dagsläget vilket kan göra det svårare att tala om istället för något som befinner sig i det förflutna.

Efter att ha skapat teman och börjat att analysera hade vi ansett det intressant att genomföra uppföljningsintervjuer där vi får chansen att ställa frågor vi i efterhand kommit fram till hade varit intressanta att få ett utvecklat svar på. Då vi tog vårt urval slumpmässigt utefter vilka som gick förbi den dagen kan det vara svårt för oss att komma i kontakt med samma respondenter igen men hade vi haft möjligheten och tiden hade vi gärna gjort det.

Referenser

Amemiya, Kieta & Monahan (2017) Adolescent offenders' qualitative reflections on desistance from crime. *Journal of research on adolescence*. Vol. 27(4) p. 765–781

Brottsförebyggande rådet, Brå. 2001. *Kriminell utveckling*. Författare: Tommy Andersson. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2009) *Orsaker till brott bland unga och metoder att motverka kriminell utveckling*. Författare: David Shannon och Jonas Ring. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå. 2012. *Samverka för att förebygga återfall i brott*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå. 2018. *Anmälda brott 2017*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Bryman, Alan. 2011. *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2. Uppl. Stockholm: Liber AB

Craig, Piquero, Farrington och Ttofi (2017) A little early risk goes a long bad way: Adverse childhood experiences and life-course offending in the Cambridge study. *Journal of Criminal Justice*. Vol. 53 p. 34-45. doi: 10.1016/j.jcrimjus.2017.09.005

Eriksson-Zetterquist, Ulla & Ahrne, Göran. 2011. Intervjuer. I Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber AB, 36-57.

Farrington, Ttofi och Piquero (2016) Risk, promotive, and protective factors in youth offending: Results from the Cambridge study in delinquent development. *Journal of Criminal Justice*. Vol. 45 p. 63-70. doi: 10.1016/j.jcrimjus.2016.02.014

Gori, Alesso, Ponti, Lucia, Tani, Franca, Iraci Sareri, Guisepppe, Giannini, Marco, Meringolo, Patrizia, Graparo, Guisepppe, Bruschi, Angelo, Caretti, Vincenzo, Cacioppo, Marco, Paterniti,

Rolando och Schuldberg, David. 2017. Psychopathological features in a sample of substance-abusing individuals with criminal history: Towards a definition of a personality prototype of an 'Addict with Criminal Conduct'. *Criminal Behaviour and Mental Health*. 27 (4): 312-325. doi: 10.1002/cbm.1999.

Grommon, Eric & Rydberg, Jason (2018) Desisters in the making? Exploring the capacity to desist during community transition among a small longitudinal panel of releasees. *Journals of crime and justice*. Vol. 41(1) p. 62-80. doi: 10.1080/0735648X.2016.1228470

Hirschi, Travis. 2002. *Causes of delinquency*. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers

Liem, Marieke & Richardson, Nicholas J (2014) The role of transformation narratives in desistance among released lifers. *Criminal Justice & Behavior*, 41 (6): 692-712. doi: 10.1177/0093854813515445

McMahon, Grainne & Jump, Deborah (2017). Starting to Stop: Young Offenders' Desistance from Crime. *Youth Justice*. Vol. 18 (1) p.3-17. doi: 10.1177/1473225417741223

Nyström, Anne-Sofie. 2012. Mellan empati och kritisk granskning? - Forskningsdeltagande som risk. I Kalman, Hildur & Lövgren, Veronica (red.). *Etiska dilemman*. Malmö: Gleerups Utbildning AB

Presser, Lois (2010) Collecting and analyzing the stories of offenders. *Academy of Criminal Justice Sciences*, 21 (4): 431-446

Rennstam, Jens & Wästerfors, David. 2011. Att analysera kvalitativt material . I Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber AB, 194-210.

Schroeder, Ryan D., Peggy C. Giordano, Stephen A. Cernkovich (2010) Adult child-parent bonds and life course criminality. *Journal of Criminal Justice*, 38 (4): 526-571. Doi: 10.1016/j.jcrimjus.2010.04.027

Schuhmann, Carmen (2015) Stories of crime, stories of suffering: A narrative perspective on ethical issues in criminal justice counselling. *European Journal of Psychotherapy & Counselling*, 17 (1): 21-38. doi: 10.1080/13642537.2014.996172

Smith, Oliver & Raymen, Tomas. 2018. Deviant leisure: A criminological perspective. *Theoretical Criminology*, 22 (1): 63-82. doi: 10.1177/1362480616660188

Socialstyrelsen (2013) *Unga och brott i Sverige Underlagsrapport till Barns och ungas hälsa, vård och omsorg 2013*.

Svensson, Peter & Ahrne, Göran. 2011. Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber AB, 19-33.

Walters, Glenn D. 2012. Substance Abuse and Criminal Thinking: Testing the Countervailing, Mediation, and Specificity Hypotheses. *Law and Human Behavior*. 36 (6): 506-512. doi: 10.1037/h0093936

Bilaga 1 - Informationsbrev

Hej!

Våra namn är Kevin & Johan, vi studerar sjätte terminen på socionomprogrammet vid Lunds universitet i Lund. I skrivandets stund håller vi på med vårt examensarbete och vi skulle gärna vilja att ni skulle få vara en del av den.

Ämnet vi skriver om är hur tidigare kriminella ser på sitt tidigare kriminella liv. Syftet med vår studie är att undersöka om det finns riskfaktorer inom kriminalitet och att få en ökad förståelse från det tidigare livet inom brottslighet.

Vår tanke är att använda oss av en intervjuguide under intervjuerna där vi tar upp olika teman som vi är intresserade av att veta mer om. Intervjuformen kommer samtidigt ge er som respondenter frihet att svara på utifrån er förståelse och tolkning. Om ni skulle känna att ni inte skulle vilja svara på någon fråga vi ställer under intervjun så säger ni bara till. Under intervjun har ni även möjlighet att avbryta er medverkan om ni vill.

Vårt önskemål är att vi skulle få spela in intervjuerna för att underlätta vår studie, detta för att vi direkt efter ska kunna skriva ner allt som sagts så att vi inte glömmer skriva ner något viktigt. Efter intervjun har skrivits ner kommer inspelningen att raderas omgående. Er medverkan kommer förbli anonym vilket är viktigt för oss. För att vi ska göra det så anonymt som möjligt, kommer vi därmed ändra era namn, ort och även om det är något speciellt ni säger som ni vill ändra på i era berättelser. Tillgången till det nedskrivna materialet kommer endast vara tillgängligt för oss och vår handledare, efter att examensarbetet blivit godkänt kommer även detta materialet att förstöras.

Intervjuerna kommer att hållas på ett ställe där ni känner er bekväma som ni får välja eller om vi kommer med förslag. Tiden för en intervju kommer ta ungefär 45 minuter.

Ifall ni har fler frågor eller vill ha kontakt med oss är det bara att höra av sig!

Vänliga hälsningar

Bilaga 2 - Intervjuguide

Uppväxt

- Bostadsområde - *Hus/Lgh, bostadsområde, tryggt/oroligt*
- Fritid - *Idrott, intressen*
- Vänner - *regelbrytande, få/många vänner*
- Skola - *Goda betyg, relationer till lärare/elever*
- Familj - *Konstellationer, relationer, kriminalitet, missbruk etc.*

Hur introducerades du till en kriminell livsstil?

- Orsaker / Starka händelser? - *Umgänge, vinst*
- Umgänge - *Vänner, familj, kriminell konstellation, annat kontaktnät*
- Försörjning - *Arbete, kriminalitet*
- Missbruk - *Förekommande? På vilket vis? (eget brukande, i umgänge, försäljning)*
- Brottstyp -
- Påföljder? - *Fängelse etc*
- Personlighet - *Hur beskriver du dig själv? / Hur tror du att andra skulle beskriva dig?*
Självförtroende, självkänsla

Hur avslutade du den kriminella livsstilen?

- Orsaker - *Fängelse, gynnande*
- *Hur?* - *Mentalitet, vilka handlingar ledde till, känslor*
- Vilken hjälp - *Organisation, vård*
- Stöd - *Familj, umgänge, organisation*

Något du vill tillägga?